46ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 359 Կ. ՊՈԼԻՍ, 1902 ՅՈՒՆԻՍ 17/30 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 23 ՊԷՊԻԼ Է.Վ.Է.Լ. 17 ՅՈՒՆԻՍ 1318

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUMÉI-EFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱԼԻԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գլաւոր Ակն Խառուռի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى و سياسى غزتەدر
ادارەخانەسى: باب عالى جادەسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
	Ցարեկան	Վեցամսեայ
Գալոց համար	80 գր.	50 գր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՑՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՇԽԱՐՀԻԿ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Գործնական կրթութիւնը։ — Ինչո՞ւ կը յաջողի Հրեան։ — Անկախ զբաղում հայ երեսաւորին։

Աշխատութիւնը՝ աշխարհը ոգեւորող, մարդիկը գերազանցօրէն բարձրացնող այդ «շարժուն կեանքը» ի՞նչ անոյշ փոփոխութիւն մը, իրական բարութիւն մը ցոլացնէ արդարեւ։ Մեր աշխարհիկ կեանքին մատանեղծումին ընդդէմ՝ Մովսէսներ՝ Աստուծոյ, վատոյժ էակ մը հիանալ և տառապող հոգի մը, ա՛յդ «շարժուն աշխատութեան» շրջապտոյտին մէջ, կորով, հաւատք և ոգեւորութիւն կը ներշնչեն անպայման։

Եւ իրականօրէն, հայ ուսանողին անհատական օրերուն՝ երբ անոր ֆիզիքական, մտային, հոգեկան կազմաւորումը կը կազմապարուի, ճշմարիտ սէր մը ներշնչելով անոր՝ դէպի արհեստ կամ գործնական գիտութիւն, անոնց գործնական կիրառութիւնը ուսուցանելը՝ ապրող կամ ապագայ սերունդին «հացի խնդիր» ապահովելու նախաքայլն առած ըսել է։ Ու մխիթարական պարագայ մըն է որ, Ազգ. վարժարաններու դասընթացքին մէջ, արհեստական գիտութեանց համեստ բաժին մը դատուելու փափաքը՝ հիմակ, առաւել քան երբեք կ'արտայայտուի ամենուրեք։

Հայ ուսանողը՝ սակայն, ազիւ ոտքը աշխարհիկ կեանքի նախասեմին վրայ դրած՝ ինքնագիտակցութենէ զուրկ անշիր և տկար երեւոյթ մը կը ցուցադրէ ընդհանրապէս. անոր մտքի, անատոմ մարդանքը՝ բոլորովին անորոշ, անգիծ ճամբու մը խորշերուն մէջ կը ծանի զինքը, չունի աշխատութեան ծրագիր, չունի նաեւ գործնականութեան ըմբռնումը։ —Ինչո՞ւ, ինչո՞ւ. — որովհետեւ իրական կեանքին, գործնական աշխարհին լուրջ դասեր, չշոշափելի դրուագներ ընձեռնելու տեղ, աւելի վերացականը, ենչոնը և անգործնականը, հետապնդելու թելադրած են զինքը իր դասարակութեան հեղինակները։

Եւ այն ուսանողը՝ անկասկած, դպրոցին մէջ ի՛նչ շողղողուն, ի՛նչ ա՛ռուտ աշխարհ մը երեւակայած էր, որքան օրորուած էր ոսկեփայլ պատրանին վրայ, երբ՝ վարժարանին դասախօսութենէն՝ բանախօսութենէն և մերթ նաեւ տրամախօսութենէն ներշնչուելով, կ'արհամարհէր կոչտ աշխարհը և աշխարհի մարդոցմէն չատերը, որովհետեւ այդ «չատեր»ը առաւելապէս խոնարհ աշխատութիւններու արդիւնքը կը վայելեն, որովհետեւ այդ չատերը աւելի հողին, քարին, փայտին, բրիչին-բահին հետ կ'ապրին և վերջապէս՝ որովհետեւ այդ մարդիկը «գրելով, քարոզելով» չէ որ հացերնին կը ճարեն։

Եւ իրերու այս հետեւութեամբ, խեղճ ծնողքին, մեծամիտ ուսանողին «պատրանքը» անգութ անակնկալներու կարգէն չէ՛ լար միթէ։ Երբ դպրոցէն ելլելէն ետքն ալ, գործ մը, զբաղում մը չի գտնուիր տղուն՝ հակառակ երկու կողմին յամառ ջանքերուն։

Ապահովաբար, հայ ուսանողը՝ իր դպրոցական շրջանին մէջ, ֆիզիքական աշխատութեան գաղափարին և անոր գործնական կիրառութիւնը հետ ընտելացնելով, հայ կրթիչները պիտի վարժեցնէին զանոնք նախընտրելու ֆիզիքական աշխատութիւնը, գործնական կեանքը, ու այս պայմաններով ուսանողին բնական ընդունակութիւնը, կազմուածքն ու գիտութիւնը զարգացընելով աւելի սերտօրէն դիմադրել ապրելու համար անոնց նիւթական կեանքի անհաւասարութիւններուն հանդէպ։

Անխուսափելի իրողութիւն մը չէ՞ արդարեւ, ֆիզիքապէս աշխատող, բանող պատանիի մը աւելի յուսալից և ինքնագիտակից դիմադրութիւնը վարուն հացի անատո�ութեան կամ անորոշութեան դէմ, եթէ նոյն իսկ՝ անոր մտային կրթութիւնը չունենայ զարգացման պահանջած յատուկ ասպիտանը. աշխատողին թիկունքը. բազուկները հետզհետէ ամուր ջիղերով կը զօրանան. և անիկայ յանձին կը յաղողի իր ապագային թէ՛ ձախողուածին և թէ զրկանքին դէմ, ի՛նչու որ, չա՛ բարձր ու անմեռ այժ մը կը ներշնչէ ան աշխատութեան վեհ ծոցէն, միշտ՝ ամէն օր. ինչո՞ւ որ, կեանքի թէ՛ նիւթական և թէ բարոյական հիմն աշխատութեան բարիքներէն միայն կը հնձէ ան։

Բայց, ընդհակառակն՝ աշխատութեան միջոցներէն, անոր սիփիարար զուարթ բարիքներէն զրկուողներն են որ, իրական դժբախտները, տառապողները եղած են մարդոց անհուն չարքին մէջ։ Ու տգեղ կնճիռ մը, տաղտկալի ծանրութիւն մը կ'արատաւորէ անվրէպ այդ անաշխատներուն, կամ աշխատութենէ խուսափողներուն նոյն իսկ բարոյական տեսութեան անջրպետը։

* *

Եւ այս մտածումներէ ետքն ա՛լ, այս սիւնակներուն մէջ հիւրընկալուած «Հրեաները ինչո՞ւ կը յաջողին» խորագրով յօդուածը, տխուր բայց ճշմարիտ իրողութիւններու վրայ՝ գրչի դարձուածք մը ընելու տարպեղ գիս։ Այդ յօդուածով՝ իրապէս շեշտուած էր Հրեայ անհատին նիւթական բարձր զարգացմամբ մը աւելի ընդունակ, ձգտող տրամադրութիւնը։

Իրօք ալ, Հրեայ անհատին պէս, յաջողութեան կարեւոր բաղդ մը չինած պիտի ըլլայն չատ հայ տղաքներ ա՛լ, եթէ դրականապէս՝ նոյն իսկ իրենց ընտանիքի շրջապատէն «հրէի» մը որդեգրած, սնուցած, և անվհատ թափով մը հետապնդած «աշխարհիկ վարդապետութեան» գոնէ ուրուագիծը ճանչնային ժամանակին։ Հրեայ տղան՝ կանուխէն, որոշակի վճռած, ձեւած և մինչեւ իսկ չինած է, կրնանք ըսել իր ապագան. անոր մտքի՝ սիրական, էն փարելի գաղափար մը գոհարի մը պէս խնամով պահուած, «նիւթական ազատագրութեան» եզական ծիլը, նոյն իսկ հրէին կազմական նշանակութիւնն է արդէն։

Իր շահը՝ իր կեանքին չափ, թերեւս անկէ ա՛լ աւելի սիրող «հրեայ մանչը»՝ ծնողքին, քրոջը կամ եղբօրը օգնելու համար սահման մը կամ որոշ ժամանակ մը գծած է. անիկա՝ միայն կուզէ, կ'երազէ օր մը, գոնէ «օր մը ապաշ անկախ գործի մը տէր ըլլալ, հոգ չէ թէ այդ գործը ըլլայ այնքան համեստ, ա՛յնքան ամփոփ և ա՛յնքան պզտիկ. զոր մենք «ստորին» մակդիրով որակելու ճարտարութիւնն ունինք։

Բայց ներեցէ՛ք, այդ ստորին (!) գործին ալ տիրանալով, աշխատութեան բեղմնաւոր դպրոցին մէջ՝ իր դերը լրացուցած չի համարիր տակաւին հրեան։ Կը խորհի, կը գործէ, կը անօրինէ ան, և «ինքզինքը կը զրկէ մինչեւ հոն, այն գեղանին խորը, ուր մարդը կը հանդչի թէեւ, բայց ապրին իր աշխատութիւնը, գործերը կը յաւերժանան գրեթէ տեւականօրէն։

Եւ կ'ըմբռնեմ ես, թէ ո՛րքան ապնստեալ, որքան հեգնելի են հայ երիտասարդին համար, Հրէին այսօրինակ կենցաղն ու ընթացքը։ Ինչո՞ւ դժուարինն, ինչո՞ւ առաւել կամ նուազ անատոյքին, ինչո՞ւ չի յանձխուած, նորընկալ գործի մը հետքերը փնտռէ Հայ տղան, մինչ անոր ուզածը, փնտռածը «պերճափայլ պաշտօն մը» (une affaire de luxe), թեթեւ և պարկեշտ աշխատութիւն մըն է, ուր՝ հեշտագին վարժութիւններ պիտի ունենայ ան, միայն սիրաշահելով «բաղրոնին» քմայքն ու հաճոյակատարութիւնը, անկասկած անկէ, այդ ամենակալ «բաղրոնէն» իր ապագային ապահովութիւնը ակնկալելու պայմանով։ Մինչդեռ աւելի կամ նուազ համեստ բաղդի մը տիրանալու հաւանականութիւնը պիտի չվրիպէր հայ երիտասարդէն, եթէ հաստատօրէն կառչէր ան՝ իր նիւթական, բարոյական սեպհական ոյժերուն, և կամ ապաւիներ համեստ մարդու մը առանձնատուն խնայողութեան և գործունէութեան առողջ սկզբունքներուն։

Ընդհակառակը՝ տարիներու բարդումին հետ, Հայ տղան երբ հայ «բաղրոնին» մօտ մանաւանդ կը մեծնայ, մարդ կ'ըլլայ, (այսինքն պէս-մօրուք կ'ստանայ) իր առուգութենէն, խիզախ կորովէն արդէն կարեւոր բաղդ մը չինած պիտի ըլլայն չատ հայ տղաքներ ա՛լ, եթէ դրականապէս՝ նոյն իսկ իրենց ընտանիքի շրջապատէն «հրէի» մը որդեգրած, սնուցած, և անվհատ թափով մը հետապնդած «աշխարհիկ վարդապետութեան» գոնէ ուրուագիծը ճանչնային ժամանակին։ Հրեայ տղան՝ կանուխէն, որոշակի վճռած, ձեւած և մինչեւ իսկ չինած է, կրնանք ըսել իր ապագան. անոր մտքի՝ սիրական, էն փարելի գաղափար մը գոհարի մը պէս խնամով պահուած, «նիւթական ազատագրութեան» եզական ծիլը, նոյն իսկ հրէին կազմական նշանակութիւնն է արդէն։

Իր շահը՝ իր կեանքին չափ, թերեւս անկէ ա՛լ աւելի սիրող «հրեայ մանչը»՝ ծնողքին, քրոջը կամ եղբօրը օգնելու համար սահման մը կամ որոշ ժամանակ մը գծած է. անիկա՝ միայն կուզէ, կ'երազէ օր մը, գոնէ «օր մը ապաշ անկախ գործի մը տէր ըլլալ, հոգ չէ թէ այդ գործը ըլլայ այնքան համեստ, ա՛յնքան ամփոփ և ա՛յնքան պզտիկ. զոր մենք «ստորին» մակդիրով որակելու ճարտարութիւնն ունինք։

Բայց ներեցէ՛ք, այդ ստորին (!) գործին ալ տիրանալով, աշխատութեան բեղմնաւոր դպրոցին մէջ՝ իր դերը լրացուցած չի համարիր տակաւին հրեան։ Կը խորհի, կը գործէ, կը անօրինէ ան, և «ինքզինքը կը զրկէ մինչեւ հոն, այն գեղանին խորը, ուր մարդը կը հանդչի թէեւ, բայց ապրին իր աշխատութիւնը, գործերը կը յաւերժանան գրեթէ տեւականօրէն։

Եւ կ'ըմբռնեմ ես, թէ ո՛րքան ապնստեալ, որքան հեգնելի են հայ երիտասարդին համար, Հրէին այսօրինակ կենցաղն ու ընթացքը։ Ինչո՞ւ դժուարինն, ինչո՞ւ առաւել կամ նուազ անատոյքին, ինչո՞ւ չի յանձխուած, նորընկալ գործի մը հետքերը փնտռէ Հայ տղան, մինչ անոր ուզածը, փնտռածը «պերճափայլ պաշտօն մը» (une affaire de luxe), թեթեւ և պարկեշտ աշխատութիւն մըն է, ուր՝ հեշտագին վարժութիւններ պիտի ունենայ ան, միայն սիրաշահելով «բաղրոնին» քմայքն ու հաճոյակատարութիւնը, անկասկած անկէ, այդ ամենակալ «բաղրոնէն» իր ապագային ապահովութիւնը ակնկալելու պայմանով։ Մինչդեռ աւելի կամ նուազ համեստ բաղդի մը տիրանալու հաւանականութիւնը պիտի չվրիպէր հայ երիտասարդէն, եթէ հաստատօրէն կառչէր ան՝ իր նիւթական, բարոյական սեպհական ոյժերուն, և կամ ապաւիներ համեստ մարդու մը առանձնատուն խնայողութեան և գործունէութեան առողջ սկզբունքներուն։

Ընդհակառակը՝ տարիներու բարդումին հետ, Հայ տղան երբ հայ «բաղրոնին» մօտ մանաւանդ կը մեծնայ, մարդ կ'ըլլայ, (այսինքն պէս-մօրուք կ'ստանայ) իր առուգութենէն, խիզախ կորովէն արդէն կարեւորը կորնցուցած, արժանապատուութեան ազնիւ գիտակցութիւնն ալ վրայ կուտայ, որովհետեւ շարժուն մեքենայէ մը չի տարբերիր ան, երբ կ'աշխատի, կը վազէ, և կը հանդչի միայն, պարզապէս գծուած սահմանէ մը անդին, և կամ շընորհուած հրամանի մը տակէն չելնելու համար, և բան մըն ալ չի շահելու։

Ապահովաբար, մեր բաղմաթիւ երիտասարդներու ճակատագրին մէջ, նշանակելի փոփոխում մը պիտի ծրագրուի, եթէ կանուխէն մանաւանդ, անկախ բայց համեստ գործի մը տէր ըլլալու իղձը եւ իտէալը տածէին իրենց մէջ։ Անկէ ետքն ալ, անկասկած բաւական լուրջ դիրք մը չենելու պարագան նաև, հեշտաբեր պիտի հիւրնկալուէր, եթէ անդրադառնային գէթ անգամ մը այն որոշ ճշմարտութեան, թէ՝ դրամ շահելէ աւելի, զայն պահելը, յանձանձելը և չահագործելը գերազանցօրէն նախընտրելի և յանձնարարելի յատկութիւն մըն է, որմէ՞ անպայման բարեկեցութիւն, հանգիստ և երջանկութիւն կ'ակնկալէ մարդ՝ իր աշխարհիկ կեանքին մէջ։

ՄԿՐՏԻՉ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԳՐԶԻ ԼՈՒՐԵՐ

Պամպարակ «խըլավուզ» մը՝ «դրամը-խով»ով ամուսնանալու փափաքող զուարթամիտ երիտասարդի մը առաջարկութիւն ունեցող առաջարկութիւններ կ'ընէ ապէս.

—Օրթթի, մէկ հատ մը ոէնիմ որ 20 տարեկան է, «սամ» 200 ոսկի ունի։ Մէկ հատ մըն ալ կայ, 24 տարեկան աղջիկ մը 300 ոսկի ունի...

—(Մտազբաղ)...

—Ուրիշ մը կայ 26 տարեկան, անիկա ալ 400 ոսկի ժառանգ ունի. 500 ոսկիով ալ կայ, սանկ 28—29ին մէջն է։

—(Միշտ մտազբաղ)...

—Ալլըման մը ունիմ 800 ոսկիով, որ 35 տարեկան չկայ...։ Պէ՞ «ճանըմ» ի՞նչ կայ ատանկ կը մտմտաս կոր...

—(Ծպտուն.) Կը մտմտամ կոր թէ արդեօք... կրնամ այդ ըսածներդ ամէնը մէկանց առնել...

* *

Մարդուն մէկը որ բաւական տարի «այլազգութիւն» ըրած էր, բախին բերմամբ դիրքը բարձրանալով՝ օր մըն ալ կարեւոր գիւղի մը ինքնակոչ թաղական ազան կ'ըլլայ։ Մեր նորեկ մեծ ազան՝ եկեղեցիին բակը, քանկալը, պանարանը վերջապէս ամէն կողմ կը սկսի հպարտութեամբ պտտցնել իր նորաբոյլ անձնաւորութիւնը։ Մեր մարդուկը ալ տեղ չի սղմիր. ամէն բանի կը խառնուի։ Օր մըն ալ այսպէս երբ ժամկոչ աղբօրը «մաս» չինելու կերպը կը սորվեցնէր, անիկա գիտնալով անոր նախկին խոհարարութիւնը՝ քմծիծաղով կ'ըսէ.

—Աղա գիտիմ, դուն «խամուրիչի»էն կիւ հասկնաս ըմմա. ըսիկա խոհանոցէն դուրս կիւ պայրատուի. հիմայեկս տահա նոր տի սորվիս։

* *

Թատերական խումբի մը մէջ նորեկ ուղեցին քանի մը խօսք ընել։

—Մի՛, մի՛ ատէ՛ք... Գիտեմ...

Այն ատեն լռեցին երկուքն ալ ու գլուխնին կախեցին։ Սէրէ և ամօթխածութենէ յառաջ եկած յուզումով մը լեցուած.

—Առաջին խնդիրքս, երջանկութեան օրերուդ մէջ իմ վրա մտածելնիդ է... Զէ՞ մի որ արդէն պիտի մտածէք... Երբ ես մեռնիմ ու դուք ամուսնանաք... կ'աղաչեմ մի՛ մոռնաք ըսածս։

«Թերեւս ձեր կեանքին աւելի անուշութիւն մը տայ ու աւելի երջանիկ ընէ ձեզի սա մտածումը որ ե՛ս եղայ առաջին անգամ ձեր սէրը նշմարողը. ու ե՛ս ուզեցի որ ամուսնանաք... Ասանկով, եթէ խօսք տաք, հանգիստ սրտով պիտի մեռնիմ...»

Բոպէր ծռեցաւ ու կծու եւանդով մը անոր ձեռքերը պագաւ։

Այդ վայրկեանէն ջնջուած էր իր մէջէն տառելութեան զգացումը ու այն տարտամ անհանգստութիւնը որ տակուվրայ կ'ընէր զինքը։ Նոյն իսկ ներսիտասարդ մը ընդունուած էր դերասանութեան պատրաստուելու նպատակաւ։ Լքեալ ամուսնի մը դերը կը տրուի իրեն վարժուելու համար և դերասանապետը կը ջանայ պէտք եղած շարժուձեւերը սորվեցնել անոր՝ ըսելով.

—Տես, այդ պահուն պէտք է սա կերպով շարժիս ու արտասանես. «Մե՛... աս ի՞նչ դժբաղդութիւն... աւա՜ղ... կինս գիս լքե՞ց...»

Նորեկ դերասանը միշտ անտարբերութեամբ կ'արտասանէր յիշեալ նախադասութիւնը։ Օր մըն ալ դերասանապետը բարկանալով անոր կ'ըսէ.

—Պէ՞ ճանըմ, ինչո՞ւ գլուխդ չի մանար կոր. հազար անգամ կրկնեցի ի՞նչ կերպով ըսելիքդ, անտարբեր անձի մը դերը չէ կատարածդ այլ զգայուն։ Երբ իրօք կին մը ունենաս որ քեզ կը թողու, զգա՛ յ, ի՞նչ կ'ընես։

—Հիչ, ի՞նչ պիտի ընեմ...ուրիշ մը մը կ'առնեմ, «խըթլըխը» չկայ եա...։

—...։

ՊԱՒՂՈՍ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ

ՈՍԿԵՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱՆԱՅ ՄԷՋ

Բ.

Ոսկերչութիւնը խիստ շահաւոր արհեստ էր, որմէ լիառատ կ'ապրէին չատ մը ընտանիքներ։ Այդ ոսկիի և արծաթի հետ խաղցող արուեստը իր սեւցնող ածուխի, ծուխի և մուխի մէջէն գիտէր կլորիկ ոսկիներ շռայլել, ի վարձաբերութիւն արհեստաւորի քրտնաբեր ճակտին, այն ժամանակ երբ ամենի մէջ կար կանոնաւոր օրինական կազմակերպութիւն՝ արհեստի մէջ։ Որով անոնք կը վայելէին բնութեան առատ պարգեւները, և ընտանիք պահելը, անտեսական խնդիրը դժուար գործ մը չէր անոնց համար։ Այդ օրերէն հազիւ անցած են 40—50 տարիներ. և այդ տարիներու ընթացքին մէջ, ոսկերչութիւնը, այդ շահաւոր արհեստը ինկաւ կամաց կամաց. մանաւանդ էն վերջին տարիները՝ չնայելով որ չէնքեր ու չինուածները երթալով առաւել նուրբ և գեղեցիկ կերպարանք կ'առնէին։ Ա՜մ՛դ, այդ ոսկեծին արհեստի յորդաբուխ տիրքի տակը կարծես թէ ցամքած կը յամառի կերակրել փոքրաթիւ ընտանիքները միայն։ Պատճառ։

Տասնեակ տարիներէ սկսեալ՝ երբ բազմաթիւ յանախորդներ իրարու ձեռքէն կը խլէին ապարանքները, ամենաֆ դասակարգը որ, բաղդատելով հիմակուան հետ, թուով խիստ քիչ էր, արաասովոր ոգեւորութիւն կը զգար զօրանալու, մեծնալու, տարածուելու։ Շատ չանցած «ԽՕԳԴ (սաւաթ) գործածութիւնը սկսաւ ընդհանրանալ՝ մեծ իրարանցում ձգելով հետզհետէ աճող ոսկերիչ դասակարգին մէջ, աչքառու զարկ մը տալով արհեստի զարգացման և գործերու առատութեան։ Մանաւանդ երբ վրայ հասաւ Սիլինոր կոչուած մեքենան։

Արդարեւ մեծ եղաւ սիլինորի բարիքը ոսկերիչին համար, որ սովոր էր գործիքի տեղ ձեռք, ձեռքի տեղ գործիք բանեցնել։ Ան աշխատանքը դիւրացնելով մէկտեղ, խիստ նպաստեց գարանքը չուտով աւարտելուն։ Որովհետեւ անիկա առաջ պարտաւոր էր ժամերով առաւել ճիգ օրերով արծաթ ծեծելով զբաղիլ, չլսելով իր ամրողջ ուժն ու կորովը այդ տանջող աշխատանքով։ Իսկ այժմ ան ազատած այդ ուղեղ փթացնող անվերջ թաքաթաքուններէն, հազիւ 2 մուրճ զարկած հաւուած արծաթի վրայ տիլինորը կ'երթայ և հոն իր ուզած ասպիճանին բարակցնելով կը վերադառնայ չուտով, երեք օրուան գործը մէկ օրէն լրացնել տալով։

Եւ դեռ քանի այդպիսի գործիքներ կան, որոնք կրնան ոսկերչին աշխատութիւնը յանհունս դիւրացնել, եթէ զանոնք փնտռող և գործածել գիտցող ըլլայ։ Այդ ժամանակը Վանայ ոսկերչին ոգեկոչիչ դարձելու կարելի է համարել։ Բերկրանքի անհունութեան և գոհի առատութեան մէջ ինքզինքը կը գտնէր ոսկերիչ ասնաքը։ Բազմաթիւ յանախորդներու լեցուն քսակը հապա...։

Գիշերը ցորեկին խառնած ոսկերիչը, գործերու հեղեղի մէջ չուարած և չըմորած՝ կը ցասնար թէ ինչո՞ւ չունենար 20 ձեռք մէկի տեղ, քան յանախորդ բռնելու համար։ Ահա աշակերտներու լէգէոն մը սկսաւ յորդան գալ դէպի ոսկերիչ ասնաքը։ Ոսկեմոլ հարուստներն անգամ թողլով վաճառականութիւնը (հարուստներու արդոց այդ կտակը), իրենց զաւակները ոսկերչութեան զրկեցին, հոգեմտալումով մը դիտելով ոսկիներու այն տարափը, որ ասնաքի ծոցը կը տեղար։ Բայց այդ երկար չտեւեց։

Նախ՝ չափէն աւելի շատացան ոսկերիչներ, որուն հակառակ համամատութեամբ սկսան նուազիլ յանախորդներ (վտիտ քէսաներով)։ Ոսկերչութիւնը արդուզարդի վերաբերող արհեստ մը ըլլալով՝ միայն հարստութեան հետ ուղիղ կը համեմատուի։ Ընդհանուր պարպութեան պիտի մատնուէին արհեստաւորները՝ եթէ դրացի ազգերու մէջ, դարերէ ասնի զարգացումը և նուիրատուութիւնը խոր արմատ ձգած չըլլային. մանաւանդ այս փափուկ դարուս, ուր կիները առաւել քան երբեք պահանջկոտ են և բծախնդիր իրենց արդուզարդին, և մարդիկ դուրսէն կ'ուզեն մէկ մէկ լոտեր երեւիլ։ Միայն հարստութիւնն է որ կը պակսի, ապա թէ ոչ արհեստաւորները որքան ալ որ չատնային դարձեալ գործի կարօտ չպիտի քաշէին, իրենց առօրեայ կենսական պէտքերը հոգալու համար։

Ոսկերիչներու առաւելութեան մէջ, մինչ ամենֆական օրէնքներու պէտքութիւնը առաւել անհրաժեշտ կը

«ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԹԵՐԹՕՆԸ 37

ՀԱՆԳԻՐ ՄՕՆԷ

ՆԱԽԱՆՁՈՏ ԿԻՆ

ԵՐԿԱՐԱՐԴ ՄԱՍ

Գ.

Անոնց ձեռքերը բռնեց ու պահ մը աչքերուն մէջ նայեցաւ։

Երկուքը մէկտեղ կեղծ ժպիտ մը ուղղեցին Ֆերնանտին, —այնպիսի ժպիտ մը որ մահամերձ եղող մէկուն վրայ կ'ուղղուի։

Նատ կամաց ձայնով Էլիզին անունը մրմնջեց Ֆերնանտ։

Աղջիկը գորովով լեցուած այդ պահուն, ֆիւանդին գիրկը նետուեցաւ ու անոր բոլորովին փոքր ինկած այտերը համբուրել ուզաւ։

Ֆերնանտ առաջին անգամը ըլլալով չոյեց Էլիզը. չոյում՝ որ արհամարհող թէ սիրող հոգիներու յատուկ է։

Այդ չոյումին տակ սարսռաց Էլիզ. Էլիզ՝ որ կը սիրէր զայն։

Բնաւէր ինքզինքը տարտամ անհանգստութեան մէջ կը զգար. անհուն գորովի այս ցոյցերը տեսնելով։

Ֆերնանտ անիկայ ալ իրեն քաշեց կամաց մը ու քանի մը վայրկեան յաջորդաբար դիտելէ ետք զանոնք, մեղմ կերպով ըսաւ.

—Իրար չա՞տ կը սիրէք...։

Երկուքն ալ, արդէն գիշերային հսկողութենէն ու ցաւէն այլայլած՝ աւելի տժգունեցան այս խօսքը լսելով.

—Հոգ չէ՛ ըսէք... Կը կարծէք որ արդէն չե՞մ գիտեր ես...։

Բնաւ խօսք մը չէին հաներ իրենց բերնէն, բայց Ֆերնանտ կ'զգար որ անոնց ձեռքերը իրենիններուն մէջ կը սարսռային։

Այն սերովբէական չեչտերով, որով ժամանակին իր սէրին վրայ կը խօսէր Բոպէրին, չարունակեց.

—Զեմուզեր, մի՛ ըսէք...։ Գիտեմ սէրը ինքնիրեն կուգայ... Բայց ինչպէս և ինչո՞ւ. ո՞վ գիտէ...

—Բայց..., ըրաւ Բոպէր։

—Պարապ տեղը ինչո՞ւ սուտ խօսիլ կ'ուզէք... Ես արդէն տեսայ իմ աչքովս և հասկըցայ ամէն բան... Միայն մեռնելէ առաջ կ'ուզեմ քանի մը բան ըսել ձեզի։

—Կ'աղաչեմ ատանկ խօսքեր մի՛ ըներ։

Ֆերնանտ գլուխը չարժեց։

—Բժիշկը պարապ տեղը խնամքներ կը շռայլէ ինծի... Նոյնպէս պարապ բան է Արիշիթարին այնքան ջերմեռանդ աղօթքներ ուղղելը Աստուածածինին... Վերջս մօտեցած է։ Մտիկ ըրէք... Մեռնելէս ետքը պիտի ամուսնանաք։

—Ամուսնանա՞նք, պօռաց Էլիզ։

—Ես ա՛յնպէս կ'ուզեմ... կ'իմանա՞ք։ Գէթ ք է որ այնպէս ըլլայ։

Ու ախուր հոգիի քաջութիւնով մը աւելցուց.

—Նոյն իսկ եթէ մեռնիմ պիտի իմանամ թէ ամուսնացա՞ք թէ չէ... Հաստատ գիտեմ որ կը սիրէք զիրար. ուրեմն պէտք է...

Ուղեցին քանի մը խօսք ընել։

—Մի՛, մի՛ ատէ՛ք... Գիտեմ...

Այն ատեն լռեցին երկուքն ալ ու գլուխնին կախեցին։ Սէրէ և ամօթխածութենէ յառաջ եկած յուզումով մը լեցուած.

—Առաջին խնդիրքս, երջանկութեան օրերուդ մէջ իմ վրա մտածելնիդ է... Զէ՞ մի որ արդէն պիտի մտածէք... Երբ ես մեռնիմ ու դուք ամուսնանաք... կ'աղաչեմ մի՛ մոռնաք ըսածս։

«Թերեւս ձեր կեանքին աւելի անուշութիւն մը տայ ու աւելի երջանիկ ընէ ձեզի սա մտածումը որ ե՛ս եղայ առաջին անգամ ձեր սէրը նշմարողը. ու ե՛ս ուզեցի որ ամուսնանաք... Ասանկով, եթէ խօսք տաք, հանգիստ սրտով պիտի մեռնիմ...»

Բոպէր ծռեցաւ ու կծու եւանդով մը անոր ձեռքերը պագաւ։

Այդ վայրկեանէն ջնջուած էր իր մէջէն տառելութեան զգացումը ու այն տարտամ անհանգստութիւնը որ տակուվրայ կ'ընէր զինքը։ Նոյն իսկ ներսիտասարդ մը ընդունուած էր դերասանութեան պատրաստուելու նպատակաւ։ Լքեալ ամուսնի մը դերը կը տրուի իրեն վարժուելու համար և դերասանապետը կը ջանայ պէտք եղած շարժուձեւերը սորվեցնել անոր՝ ըսելով.

—Տես, այդ պահուն պէտք է սա կերպով շարժիս ու արտասանես. «Մե՛... աս ի՞նչ դժբաղդութիւն... աւա՜ղ... կինս գիս լքե՞ց...»

Նորեկ դերասանը միշտ անտարբերութեամբ կ'արտասանէր յիշեալ նախադասութիւնը։ Օր մըն ալ դերասանապետը բարկանալով անոր կ'ըսէ.

—Պէ՞ ճանըմ, ինչո՞ւ գլուխդ չի մանար կոր. հազար անգամ կրկնեցի ի՞նչ կերպով ըսելիքդ, անտարբեր անձի մը դերը չէ կատարածդ այլ զգայուն։ Երբ իրօք կին մը ունենաս որ քեզ կը թողու, զգա՛ յ, ի՞նչ կ'ընես։

—Հիչ, ի՞նչ պիտի ընեմ...ուրիշ մը մը կ'առնեմ, «խըթլըխը» չկայ եա...։

—...։

ՊԱՒՂՈՍ

ՈՍԿԵՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱՆԱՅ ՄԷՋ

Բ.

Ոսկերչութիւնը խիստ շահաւոր արհեստ էր, որմէ լիառատ կ'ապրէին չատ մը ընտանիքներ։ Այդ ոսկիի և արծաթի հետ խաղցող արուեստը իր սեւցնող ածուխի, ծուխի և մուխի մէջէն գիտէր կլորիկ ոսկիներ շռայլել, ի վարձաբերութիւն արհեստաւորի քրտնաբեր ճակտին, այն ժամանակ երբ ամենի մէջ կար կանոնաւոր օրինական կազմակերպութիւն՝ արհեստի մէջ։ Որով անոնք կը վայելէին բնութեան առատ պարգեւները, և ընտանիք պահելը, անտեսական խնդիրը դժուար գործ մը չէր անոնց համար։ Այդ օրերէն հազիւ անցած են 40—50 տարիներ. և այդ տարիներու ընթացքին մէջ, ոսկերչութիւնը, այդ շահաւոր արհեստը ինկաւ կամաց կամաց. մանաւանդ էն վերջին տարիները՝ չնայելով որ չէնքեր ու չինուածները երթալով առաւել նուրբ և գեղեցիկ կերպարանք կ'առնէին։ Ա՜մ՛դ, այդ ոսկեծին արհեստի յորդաբուխ տիրքի տակը կարծես թէ ցամքած կը յամառի կերակրել փոքրաթիւ ընտանիքները միայն։ Պատճառ։

Տասնեակ տարիներէ սկսեալ՝ երբ բազմաթիւ յանախորդներ իրարու ձեռքէն կը խլէին ապարանքները, ամենաֆ դասակարգը որ, բաղդատելով հիմակուան հետ, թուով խիստ քիչ էր, արաասովոր ոգեւորութիւն կը զգար զօրանալու, մեծնալու, տարածուելու։ Շատ չանցած «ԽՕԳԴ (սաւաթ) գործածութիւնը սկսաւ ընդհանրանալ՝ մեծ իրարանցում ձգելով հետզհետէ աճող ոսկերիչ դասակարգին մէջ, աչքառու զարկ մը տալով արհեստի զարգացման և գործերու առատութեան։ Մանաւանդ երբ վրայ հասաւ Սիլինոր կոչուած մեքենան։

Արդարեւ մեծ եղաւ սիլինորի բարիքը ոսկերիչին համար, որ սովոր էր գործիքի տեղ ձեռք, ձեռքի տեղ գործիք բանեցնել։ Ան աշխատանքը դիւրացնելով մէկտեղ, խիստ նպաստեց գարանքը չուտով աւարտելուն։ Որովհետեւ անիկա առաջ պարտաւոր էր ժամերով առաւել ճիգ օրերով արծաթ ծեծելով զբաղիլ, չլսելով իր ամրողջ ուժն ու կորովը այդ տանջող աշխատանքով։ Իսկ այժմ ան ազատած այդ ուղեղ փթացնող անվերջ թաքաթաքուններէն, հազիւ 2 մուրճ զարկած հաւուած արծաթի վրայ տիլինորը կ'երթայ և հոն իր ուզած ասպիճանին բարակցնելով կը վերադառնայ չուտով, երեք օրուան գործը մէկ օրէն լրացնել տալով։

Եւ դեռ քանի այդպիսի գործիքներ կան, որոնք կրնան ոսկերչին աշխատութիւնը յանհունս դիւրացնել, եթէ զանոնք փնտռող և գործածել գիտցող ըլլայ։ Այդ ժամանակը Վանայ ոսկերչին ոգեկոչ

դառնար, ո՞վ կը հաւատար թէ անոնք վաղուց յոգնած ցնդած ըլլային, իրենց բարերար ազդեցութեան տեղ թողով մանաւանդ սանձարձակ ազատութիւն, ազատութիւն մը որ անշուշտ կործանում յառաջ պիտի բերէր այդ գեղեցիկ արհեստին մէջ։ Այնպէս որ ամէն ոք ինքզինք բացարձակ ազատ գտնելով՝ սկսաւ իր ուզածին պէս զարնել ու խաղալ։ (կասուն տուն չեղած ժամանակ մկներու ցատկրտուքներու նման։)

Ահա քիչ չանցած հրապարակի վրայ սկսան երեւիլ բոլորովին նորագէմ վարպետներ, վարպետներ ո՞ր... ամբիոնի վարպետներ... անպէտ, անմօրուք արհեստ կոտորող վարպետներ... աւելի հիդ ինքնակոչ վարպետներ...։ Բաւ է որ ձեռքերնէն բան մը չինել գայ։ կոշ, ենկոյէր (նախնական կոճակներ և մատանի), չատ չատ քանի մը կոտր ալ խոչորկեկ զարմանալի ապրանքներ։ փոքրիկ անհամաձայնութիւն մը վարպետի հետ, թեթեւ սրտնեղուք մը և ահա խրոխտապանծ անկիւն մը կը վարձեն, քանի մը ղրչ.ի գործիք ձեռք կը ձգեն, անուններն վարդեր կը դնեն և կը սկսին գործել։ Վա՜ՐՋ.— Այլասեռումն արուեստի։

Ո՞վ է արդեօք յանցաւորը, ո՞վ հարցուց այդ ինքնանոր վարպետին թէ՝ «ինչ կ'ընես, որո՞ւ հրամանով վարպետ եղար, արժանիք ունի՞»։ Ոչ ոք։ Մինչ առաջներ ասնաֆական կանոններ գոյութիւն ունեցած ատեներ, իր վարպետին միջամտութեամբ աշակերտին կարողութիւնը մինչեւ որ չվաւերացուէր ասնաֆ պաշէն (գլխաւորէն), ան կարող չէր իբրեւ նոր վարպետ խանութ բանալ և աշխատիլ, որով թէ հրապարակը մարմնով և կարողութեամբ տղաներու չէր մնար և արհեստն ալ չէր կեղեքուէր։

Տեսնենք թէ ինչ կ'ընէ ինքնակոչ վարպետը խանութ նստելէ վերջ։ Նախ կոյր յաճախորդի մը բաղդը վայելած ատեն՝ հարկաւ նա չպիտի յաջողի միեւնոյն գինով ապրանք ծախել ինչ գինով որ կը ծախէ ճշմարիտ վարպետը, քանի որ զուրկ է նոյն հմտութենէն։ հետեւաբար դրամէն 10—20 ղրչ.պակաս տալով, ապրանց գինը, արժէքը կոտրելէ վերջ, միւսներու չափն ալ մեծապէս վատնած կ'ըլլայ, մանաւանդ երբ միւսները աշակերտներու տէր ըլլալով անոնց չաքթական կը վճարեն, և արծաթեայ ապրանք մը մինչեւ աւարտի չատ ծախսի կը կարօտի, ապրանց արժէքին $^1/_5$ը և յաճախ $^1/_4$ը ծախսի գործածուելով։ Այնպէս որ եթէ կատարեալ վարպետն ալ այդ գինին ապրանք ծախէ գրեթէ ոչինչ չշահիր։ Մինթէ ինքնակոչ վարպետը կը շահի՞։ Թերեւս մասնաւոր անարժէք բան մը որով չկարողանալով գոհանալ կը սկսի տարբեր ոչ ուղղամիտ միջոցներու դիմել, կոտրելով արհեստաւորին վարկն ու համբաւը և պատճառ կը տանայ յաճախորդներու յոռետեսութեան առ հասարակ. բոլոր ասկերիչներու ուղղամտութեան նկատմամբ, ինչ որ պատուաբեր չըլլալէ զատ յաճախորդներ պաղեցնող և փախցնող պարագայ մըն է։ Ինդիրը աւելի կը կնճռոտուի երբ միւս ինքնակոչ վարպետներն ալ, պատուաւոր վարպետներուն դիրքը խախտելէ վերջ մրցումի կ'ելնեն իրարու հետ (ճշմարիտ մրցում չէնակնք)։ Այդ մրցման կէտ նպատակն է միշտ իրարմէ քանի մը փարայ ապրանքը պակաս տալով կռուիլ յաճախորդներու վրայ և իրարդ. ձեռքէ խլել։

Ռ. Հ. Տ.

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԵՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

Երբ Տր. Պարլով՝ թագաւորը բժշկական քննութեան մը կ'երթարկէր. թագաւորը անոր հարցուց, կէս մը լուրջ և կէս մ'ալ քմծիծաղ դէմքով.

—Ուրբ օրէն կրնամ թագադրութիւն կատարել։

—Հարիւրին իննսունը ինը արդէն վիճակի մէջ է. այդ բարեբաղդ օրը վայելելու։

Հակառակ բժշկին այդ յայտարարութեան, Անգլիացիները. աչքերը յառած Պըքինկէմի պալատը, ուր տեղի կ'ունենայ իր 60րդ տարուան մէջ իր թագաւորին վրայ գործողութիւններուն ամենավշտաբեր. սոսկումով խառն անձկութեամբ մը լուրի կ'սպասեն Վեհապետին առողջական վիճակին վրայ։

* * *

Ահաւասիկ քաղաք մը Լոնտոն, որ տիեզերքի ամենահսկայ քաղաքներէն մին է։ Այդ քաղաքը առաւօտ մը կ'արթննայ աշխարհի աչքերն իր վրան յառած, պատրաստ արարողութեան մը համար որ մինչեւ հիմա այնքան չքեղորէն տեղի ունեցած չէ։ Ան երկրի բոլոր բնակիչներուն իրեն դիմելը տեսաւ. ան իր փողոցներուն մէջ, որոնց սալայատակները անհամար ու անթիւ ոտքերու տակ կը դողան, քաղաքակրթութեան բոլոր լեզուները լսեց։ Հոն դիմած են Մալթէզներ և Հնդիկներ, Զանզիպարի թագաւորին որդին և ամէնէն փառապանծ Հապէշցին, Պարսիկ իշխաններ, Ճապոնցի երեսփոխաններ, Գանատացիներ և Զէլանտացիներ, վերջապէս հոն դիմած է թէ երեկուան քաղաքակրթութիւնը եւ թէ այսօրուան։ Ան Բաբէլոն մը եղած է ուր աշխարհ և աշխարհի մարդիկներ իրարու կը կապուին։ Ան Նոյեան տապանն է ուր մարդկային ցեղէ ամէն տեսակները կամովին հոն դիմած են։ Ան փոխած է իր փողոցներն և վայրերը, որովհետեւ այսօրուան Լոնտոնը նախկին Լոնտոնը չէ։ Ան տասներկու քիլոմէթր երկայնութեան մը վրայ այլ եւս ոչ պատուն, ոչ տուն և ոչ ալ եկեղեցի։ Ան սարաւանդակներ և պողոտայներ միայն ունի, որոնց վերեւ կը կանգնին ծխնելոյզներ և զանգակատուններ միայն։ Ան որ պատահելիքներուն հեռանկարովը միայն կ'ապրէր, տասնեւհինգ օրէ ի վեր չապրիր այլ եւս։ Լաւ մտիկ ըրէք, երկու կամ երեք հարիւր հազար մարդիկ, տասն և հինգ օրէ ի վեր դատապարտուած են չչնչել օդը, բայց եթէ կարմիր կապերներու մէջէն, չդիտել երկինքը՝ բայց եթէ սիներու կամ տախտակներու հիւսուածքներու մէջէն։

Լոնտոն, Անգլիա, վերջապէս ամբողջ Բրիտանական կայսրութիւնը, ըսուած էր թէ 1901 յունվար 22ին սկսեալ մինչեւ 18 ամիս, Վիքթորիա թագուհիին յաջորդ օրէն սկսեալ, հանգուցեալին որդւոյն թագադրութենէն աւելի փառաշուք բան մը չպիտի տեսնէ, թէ իր գլուխը դրած թագը բրիտանական հպարտութեան չէնքին հիմնաքարը պիտի ըլլայ, թէ այդ թագը կայսրութեան մը զօրութեան վեհապանծ արտայայտութիւնը կամ ցոյցը պիտի ըլլայ, թէ թագադրութեան հանդէսները իր վեհութեամբը ստուար մը պիտի ձգեն հին Հռոմի ըրածներուն եւ Կարքեդոնի երեւակայածներուն վրայ։

Եւ ասոնք ամենքը գրեթէ կատարուած էին։ Այս ցեղը որ արտաքոյ կարգի հաստատակամ և յամառ է իր ծրագիրներու գործադրութեան մէջ, այսօր եկած է ամբողջ աշխարհի ցոյց տալ կրկնութիւնն 1897ի յունիսեանին, որուն հետեւեալ օրը Բրիտանական կայսրութիւնը արթնցաւ, թերեւս առաջին անգամ գիտակցութիւնն ունենալու իր գոյութեան։

Եւ այս թագադրութեան համար ան կնքեց այնպիսի խաղաղութիւն մը որ գրեթէ անկարելի էր, ան իր ուսէն թոթուեց այնպիսի բեռ մը որուն տակ ծանրապէս ճնշուած էր, եւ վերջապէս ան երկու Հանրապետութիւնները ճնշելով իր իշխանութեան տակ առաւ։

Այո՛, ասոնց ամենքն ալ կատարեց, և հաւաքեց աշխարհի ազգերուն բարձրաստիճանները։

Ցանկարծ փոյթ ու խստիւ, յանպատրաստից, առանց չնորհակալութեան, առանց գութի, սակայն առաւօտ մը, կէս օրը քառորդ անցած, Լոնտոնի հեռագրական փոքրիկ գործիքներու տուփերէն դուրս նետուեցաւ թուղթ մը հետեւեալ տողերով։ «Թագաւորը ծանրապէս հիւանդ է, թագադրութիւնը անպայման կերպով յետաձգուած է»։

Ձիշտ այդ վայրկենին, Լոնտոն, ապշութեամբ լեցուեցաւ և այնքան հրճուանքի աղաղակներուն յաջորդեց լռութիւնը և արգտնտանքի երեւոյթ մը պատեց աշխարհի ամէն կողմը։

Օր մը, և մօտաւոր օր մը, երբ բժիշկները վերահաստատեն թագաւորին առողջական վիճակը, պիտի մատցուին սակայն այս բոլորը, և թագաւորը պիտի արժանանայ այն փառքին որ բովանդակ Բրիտանական ժողովուրդին բաղձանքն եղաւ. իր սիրական թագուհիին մահուընէն ետքը։

ՆՈՐ ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՆ ՊԷՏՔ ԿԱՑ.— Լոնտոնէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ, վերջին յայտարարութեանց համաձայն Էտուարտ թագաւորին վիճակը միշտ մտատանջութիւն կը պատճառէ իր շուրջը գտնուողներուն։

Մ. Եվբլին Մէսիլ, լորտ Սալզպուրիի քեռորդին և անձնական քարտուղարը, հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ Էտուարտ թագաւորին վիճակը, Ֆրանսական թերթի մը թղթակիցին, որ հարցումներ ըրած է Մ. Եվբլինի, թագաւորին վիճակին մասին վերջին լուրերու վրայով։ — Կը վախնամ որ Նորին Վեհափառութիւնը՝ Էտուարտ թագաւորը վտանգէ զերծ չկարենայ մինչեւ քանի մը ամիս։ Ան ամենեւին անկատարելի, առնուազն մինչեւ 48 ժամ։

ԹԱԳՈՒՀԻՒՆ ՍՏՈՅԻԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Ալեքսանտրա թագուհին, այն անպարտելի քաջութեամբ իր զինքը կը յատկանշէ, դիմագրաւեց յառաջեկած բոլոր տխուր իրողութեանց։ Թագուհին յունիս 25ի օրը, ամբողջ յետ միջօրէն անցուց Էտուարտ թագաւորին սնարին քով։

Երբ թագուհիին մտերիմ բարեկամուհիներէն մին, բժիշկներուն խորհրդակցութենէն ետքը, ըսաւ թէ բացարձակապէս անկարելի էր որ թագաւորին թագադրութիւնը տեղի ունենայ որոշուած օրը, գործողութեան մը անհրաժեշտութեան պատճառաւ, թագուհին քանի մը վայրկեան լռութիւն պահեց, յետոյ հանդարտութեամբ ըսաւ.—«Նախազգացումը ունեցած չէի՞ որ ասանկ պիտի ըլլար»։

Եւ յետոյ, դարձեալ, թագուհին հարցուց.— «Ինչպէ՞ս արդեօք թագաւորը կը հանգուրժէ այս հարուածին»։ Տեսնելով որ Էտուարտ թագաւորը չուզեր յուսահատիլ, և թէ ինք կարողութիւն կը զգար իր վրայ, երթալ զինքը տեսնելու, թագուհին մտածեց ծածկել իր յուզումը, և գտնել ճար մը՝ իր սիրելի ամուսնոյն տառապանքները ամոքելու։

ՊՐԻՒՆԿՀԷՄԻ ՊԱԼԱՏԻՆ ԱՌՋԵՒ.— Առաւուն ժամը մէկին, Պըքինկհէմի պալատին առջեւ ամէն բան խաղաղ էր։

Լոյսը մթնած էր գրեթէ ամէն սենեակներուն մէջ, և փողոցին մէջ մարդոց պզտիկ խմբակներ միայն կը տեսնուէին, որոնք անձկալից ակնարկ մը կը նետէին պալատին ձախ թեւին վրայ գտնուող պատուհանի մը՝ ուր կը կարծուէր թէ թագաւորը կը քնանար։

Երբեմն երբեմն, կառքեր կը կենային պալատին հակայ դրան առջեւ, ուր փակցուած էր վերջին վիճակացոյցը։ Այդ դռնէն կ'իջնէին երեկոյթի չքեղ արդուզարդերով հագուած կիներ, որոնք ամենամեծ հետաքրքրութեամբ վերջին լուրերը կը կարդային։

ՀԻԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ԾԱԴՈՒՄԸ.— Յունիս 14ի չարաթ օրը, Էտուարտ թագաւոր եւ Ալեքսանտրա թագուհին Ալդերշոթի մէջ էին, ուր նոցին Վեհափառութիւնը զինուորական հանդէսի մը ներկայ կը գտնուէին։ Գիշերը, թագաւորը հարբուխ և սաստիկ փորհարութիւն մը ունեցաւ։ Ն. Վեհափառութիւն, իր անձնական բժիշկ Սըր Ֆոռանսիս Լաստինկը կանչել տուաւ, որպէս զի ազդեցիկ դարմաններ ընէ իրեն, դադրեցնելու համար փորհարութիւնը։ Բժիշկը նախ խորհուրդ տուաւ այդ տեսակ դարմանումներու չդիմել, բայց թագաւորին ստիպումներուն վերայ, պարտաւորուեցաւ տեղի տալ անոր պահանջման։ Փորհարութեան դադարումը սաստիկ ծանր պնդութիւն մը յառաջ բերաւ։ Այս պնդութիւնն ալ իր կարգին յառաջ բերաւ աղիքներու բորբոքում մը, որ հարկեցուցիչ դարձուց ծանօթ վիրաբուժական գործողութիւնը։ Ասոնցմէ զատ, թագաւորը ժամանակէ մը ի վեր կը տառապի երակներու հիւանդութենէ մը։

Կ'երեւայ թէ թագաւորը անցեալ չաբթու Ուինտսորի դղեակը ըրած իր շրջագայութենէն շատ ընկճուած կը զգար ինքզինքը, որ իր մտերիմ բարեկամներու յայտնեց իր սա համոզումը թէ՝ մինչեւ թագադրութեան օրը ապրելու յոյս չունէր։

ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԲԺԻՇՆԵՐԸ.— 25 Յունիս թուականի թայմզ կը հրատարակէ հետեւեալ շահեկան տեղեկութիւնները այն բժիշկներուն մասին, որոնք այսօր թագաւորին սնարին քով կը գտնուին։

Սըր Ֆրի. Թիէվս, որ թագաւորին վրայ գործողութիւն կատարող բժիշկն է, համբաւաւոր դարձած է Լոնտոնի մէջ երկար տարիներ ի վեր, իր ցոյց տուած խնամքին և ճարտարութեանը համար վիրաբուժութեան այս հիւղին մէջ, ինչպէս նաև այն բոլոր կարեւոր յառաջդիմութեանը համար, զոր գործնականացուցած է այս բժիշկը։

Գովասանքի տարբեր եղանակաւ չէ կարելի խօսիլ նաեւ Սըր Թոմաս Սմիթի մասին, Սէնթ-Պարթօլոմէի հիւանդանոցին վիրաբուժապետը։

Այսպէս, թագաւորը այս միջոցին շրջապատուած է կարող չատ մը բժիշկներէ, որոնց ամենքն ալ իր համարումը կը վայելեն։

ՌԱՍ ՄԱՔՈՆՆԷՆԻ ՆՈՒԷՐԸ.— Հապէշստանի Մենելիք թագաւորին պատուիրակ Ռաս Մաքոնէն խաչ մը տուաւ Ուէսթմինսթրի աբբայարանին, երբ ուխտի նուէր Էտուարտ թագաւորին ապաքինման համար։ Ուէսդմինսդրի երեցը ընդունեց զայն։

ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՅԿԵՐՈՑԸ.— Յունիս 24ին կէս օրէն վերջ, Ալեքսանդրա թագուհին իր ներկայութեան ընդունեց Լորտ Սալզպըրիին և Մ. Արդուր Պալֆուրը, և այս առթիւ փափաք յայտնեց որ Էտուարտ թագաւորին կոզմէ աղքատներուն տրուելիք ճաշը տեղի ունենայ։

ՄՐ. ՌՈՒԶՎԷԼԹ.— Միացեալ Նահանգներու նախագահը հեռագիրով մը կ'ըսէ թէ՝ «Կը խնդրեմ Ձեր Վեհափառութենէն որ բարեհաճի ընդունիլ համակրութեանս հաւատիքն և մաղթանքներս արագ բուժման համար»։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԸ.— Անգլիական թէ մայրաքաղաքի և թէ գաւառներու թերթերը իրենց սիւնակները թագաւորին հիւանդութեան նուիրած են և մեծ վիշտերով կը նկարագրեն բնակիչներուն մէջ տիրող մեծ յուզումը։

ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ.— Թայմզի Բարիզի թղթակիցը ֆրանսացի ժողովուրդին մէջ տիրող յուզումին նկարագրութիւնն ըրած է, որով կը տեսնուի թէ մեծ ցաւ պատճառած է Էտուարտ թագաւորին այս անակնկալ հիւանդութիւնը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Գերմանիոյ կայսրը Քրոֆելտ այցելած ժամանակ, Բաղաքապետին ճառին պատասխանելով ըսած է թէ Քրոֆելտ քաղաքին մէջ արուեստները զարգացնելու համար իր նախորդներուն կոզմէ եղած ջանքը իրաւ յիշատակութեան արժանի է, սակայն ցորչափ աշխարհի խաղաղութիւնը չապահովուի, աշխատութենէն և ջանքէն արդիւնք մը չընձեռուիր։ Թէ իմ նախորդներս և թէ ես ջանացինք որ Եւրոպա խաղաղութեան մէջ բարգաւաճի։ Կայսրը խօսեցաւ նաև Գերմանիոյ առեւտրական եւ ծովային զօրութեան վրայ։

ՅԱՏԱԿԱԳԻՒ ԾԱՒՈՅ ՄԸ.—Գծագրող մը որ Աւստրիոյ Թրիէսդէ քաղաքին մէջ չինուած մարտանաւերուն յատակագիծը գծած էր, զանոնք ծախելու ատեն բռնուած և բանտարկուած է։

ՊԱՑԹՈՒՄ—Էսթէրզոմի (Աւստրիա) ածխահանքերէն միոյն մէջ պայթում առաջ գալով 7 հոգի, երեք ծանրապէս վիրաւորուած են։ Միւս գործաւորները կրցած են փախչիլ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՍԻԱՄ.— Ֆրանսայի և Սիամի յարաբերութիւնը այսօր ձգաձեալ են։ Կը կարծուի թէ այս ձգտումը անգլիական մեքենայութեանց արդիւնք է։ Կ'ըսուի թէ Ֆրանսա արշաւախումբ մը պիտի ղրկէ դէպի Սիամ։ Թոնկ-Քինկի մէջ ալ Ֆրանսա կը զօրացնէ իր դիրքը։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՆԵՐ.— Ֆերտինանտ Բեթերսպուկ այցելած միջոցին Ալեքսանտր Ա.ի ականակուռ մեծ խաչը տրաւ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին, Քաղաքային արժանեաց ականակուռ Մեծ Խաչը Սոֆիայի ռուսական ընդ. հիւպատոսին, նոյն կարգին Մեծ Խաչը պուլկար վարչապետ Տր. Տանէվի, դարձեալ նոյն Մեծ Խաչը Բեթերսպուրկի պուլկար գործակատար Մ. Ստանսովի։

ԲԱՐԵՑՈՑՍԻ ՎԱՐԶԱԿԱՆ ՁԵՒԸ.— Անգլիոյ երեսփոխանական ժողովին մէջ (յունիս 25) Մ. Բէմբպէլ Պէնսըրմէն հարցուց թէ արդեօք Բարեյոյսի գաղթավայրին արդի վարչական ձեւը վերցնելը յանձնարարող լորտ Միլնէրի նամակը կառավարութեան հաւանութեան արժանացա՞ծ է։ Մ. Զէմպրլէյն կը պատասխանէ ժխտական կերպով և կ'ըսէ թէ յիշեալ նամակը Միլնէրի անձնական կարծիքները կը բովանդակէ և թէ հաստատեալ կենդանին մասին։ Ան մեծ հանդարտութիւնը և քաջասրտութիւնը, որոնցմով Էտուարդ. տոկաց այն դժնդակ հիւանդութեան մեծապէս օժանդակեցին նպաստաւոր պայմաններու մէջ անցընելու վիրաբուժական գործողութեան յաջորդող տագնապալից շրջանը. նաև լաւ նշան մը կը համարուին չուտով ապաքինելուն։

—Բժշկական վերջին տեղեկագիրները կ'ըսեն թէ Էտուարտ թագաւորին վիճակը գոհացուցիչ է։ Ադիքի լորձնաթաղանթին (միւքէօզ) բորբոքումը չատ նուազած է։ Վիրաբուժական գործողութեամբ բացուած վէրքը կանոնաւորապէս կը սպիանայ։

—Գոհացուցիչ վիճակը շարունակեց մինչև իրիկուն ժամը 11ին։ Մարմնոյն ջերմութիւնը քիչ մը բարձրացաւ, բայց առանց վրդովիչ նշանի։

— Ապահովագրական անգլիական չատ մը ընկերութիւններ մեծամեծ վնասներու ենթարկուեցան թագաւորութեան հանդէսին յետաձգուելէն։

—Անգլիոյ թագաւորին հիւանդութիւնը և թագադրութեան յետաձգումը խոր տպաւորութիւն առաջ բերաւ Բարիզի մէջ։ Լուրը կէս օրին ստացաւ արտաքին գործոց պաշտօնարանը որ ժամ 3ին հաղորդեց Խորհրդարանին։

ԲԱՐԻԶ.—Այսօր, Էլիզէի պալատն մէջ կատարուած նախարարաց խորհուրդին ատեն, նախարարապետ Մ. Ռուվա հրամանագիր մը ստորագրել տուաւ, որով անմիջապէս պիտի փակուին Ընկերակցութեանց օրէնքին հրատարակութենէն ետքո առանց արտօնութեան բացուած կրօնական միաբանութեանց հաստատութիւնները։ Առանց թիւը գրեթէ հարիւր երեսուն է։

—Երեսփ. Ժողովին մէջ ազգայնական երեսփոխան Մ. Ֆէրէթ պարզեց իր հարցապնդումը՝ նախարարութեան պատասխանատուութեանը մասին, Իւմպէրներու կոզմէ հաստատուած Ռանթ Վիժէրի գործին մէջ։ Դատական նախարար Մ. Վալլէ յայտարարեց թէ Ռանթ Վիժէրը կառավարութեան հակոզութեան տակ չէր և թէ ֆրանսական արդարութիւնը բնաւ կասկածի ենթակայ չկրնար ըլլալ այդ ողբալի գործին մէջ։ Նախարարը յարեց թէ ազգու հրահանգներ տուած է և թէ կը յուսայ որ յանցաւորները անպատճառ պիտի ձերբակալուին։ Բուռն վիճաբանութենէ մը ետքը, ժողովը 76ի դէմ 410 ձայնով վստահութեան քուէ տուաւ նախարարութեան։

—Ֆրանսայի կառավարութիւնը կը վարանի նախորդ նախարար Մ, Պատէնի յանձնել Հնդկաչինի կուսակալութիւնը՝ առժամայ պաշտօնավարութեամբ։ Մ. Պատէն ալ չուզեր հրաժարիլ երեսփոխանութենէն։ Այդ մասին որոշում մը պիտի տրուի նախարարաց խորհրդոյ յառաջիկայ նիստին մէջ։

ՍՕՖԻԱ.— Պուլկարական փոխառութեան պայմանները վերջնականապէս որոշուեցան սպասելով Սոպրանիէին վաւերացմանը։ Սէնթիքան յանձնառու հարիւրին 81.50 գինով չրջաբերութեան հանել։ Մխախտի տուրքէն, անցեալ տարի, մէկ միլիոն ֆր. գոյացած էր։ Պուլկարիա խոստացաւ մինչեւ երկու տարի փոխառութիւն չընել։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ

ԷՏՈՒԱՐՏ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՎԻՃԱԿԸ ԹԱՐՈՒՈՒԱԾ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 յունիս.—Այս առաւօտ հրատարակուած վիճակացոյցէն կը տեսնուի թէ կայսրը գիշերը հանգիստ անցուց և առողջութիւնն ալ հետզհետէ վերստանալու վրայ է։ Բժիշկները հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած են.

«Առ այժմ կրնանք գոհութեամբ յայտարարել որ թագաւորին հիւանդութիւնը վտանգաւոր ըլլալէ դադրած է։ Ընդհ. առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։ Կէս օրէն երկու ժամ ետքը այլ եւս տեղեկագիր չպիտի հրատարակուի։»

—Այս իրիկուան հրատարակուած վիճակացոյցին նայելով, Էտուարտ թագաւորին առողջական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։ Այլեւս առողջութեան մասին տեղեկագիր չպիտի հրատարակուի։

—Այս կէսօրէն վերջ Պըքինկիմի պալատին առջեւ, ուր թագաւորը կը գտնուի. նորին Վեհափառութեան առողջական վիճակին գոհունակութիւնը ցոյց տուող ուրախութեան և խանդավառութեան ցոյցեր եղան։

ԲԱՐԻԶ.— Անգլիոյ Բարիզի դեսպանը այս առաւօտ Էտուարտ թագաւորին գիշերը հանգարտ անցընելը և առողջական վիճակին գոհացուցիչ ըլլալը յայտնած է։

ԼՈՆՏՈՆ (Երեկոյին) .— Ժամը 2ին հրատարակուած վիճակացոյցը կը յայտնէ թէ թագաւորը այս գիշերը հանդարտ անցուցած, և առողջական վիճակը գոհացուցիչ է։

—Թագաւորին առողջական վիճակը գոհունակութիւն պատճառելու չափ բարւոքման մէջ կը գտնուի։

ՊԵՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ կայսր Վիլհէլմ Բ.ի Լոնտոն երթալը կը հաստատուի։

ՀՌՈՄ.—Երեսփոխական ժողովը իր անդամներէն Մ. Բրանթանոի կողմէ ըմպելեաց ծրագրին խորհրդակցութեանց օրակարգին մէջ անցնելու առարկը՝ գոված է։

Ցիշեալ առաջարկը ժողովին կողմէ ընդունուած չէր առաջ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Երրեակ զինակցութեան դաշնագրութիւնը այսօր կնքուեցաւ։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ թագաւորին հրեղբորորդին Աւստրիական նաւատորմին հրամանատարը Մ. Պոլատա, Աւստրիոյ կայսր հետ ներկայ պիտի գտնուի լառաջիկայ օգոստոսին տեղի ունենալիք նաւամարզին։

ԲԱՐԻԶ Զինուորական ծառայութիւնն 2 տարուան իջեցուելու համար ժողովին տուած ծրագրին խորհրդակցութիւնը դեռ կը շարունակուի։ Զօրավար Մէրսիէ հակառակ խօսեցաւ այդ վերածումին։ Իսկ Մ. Ֆէրէսինէ երկու տարիի վերածումը պաշտպանեց։

ՄԱՏՐԻՏ.—Այսօր Մադրիտի Գարաբուչայի վառօդարանը պայթելով չատ մը անձեր փլատակներուն ներքև մնացած են և այն տեղը ուր վառօդարանը կը գտնուէր, բաւական ժամանակ մութի մէջ մնացած է։

— Գարաբուչայի վառօդարանին պայթումը 27 հոգի մահուան պատճառ եղած է։ Մեռնողներուն ամէնքն ալ զինուորական են, աշխարհական ըլլալով միայն դերձակ մը կայ որուն մարմինը վառօդարանէն գրեթէ 400 մէթր հեռու գտնուած է։

Ցիշեալ արկածը տեղի ունեցեր է ռումբի մը բռնկէն։

ԹԷՎԱՃԻՀԱԹ

Ումուրը մէէմուրիյէթինի մուգտիմանէ իյֆա իթմէքտէ օլմասընան Նայի, Սվազ վիլայեթի Տէֆթէրը Խագանի միճֆէթթիլի սատտ. Աթաուլլահ էֆ.է թէրֆիէ ռիւթպէի Ուլեա ազնքֆը սանիսի թէվճիհ պույրուլմուշտուր։

ՆԸՇԱՆ

Ումուրը մէէմուրիյէթինի մուգտիմանէ իյֆա իթմէքտէ օլմասընան Նայի Տէֆթէրը Խագանի Նազարէթ ճէլիլէսի ինճիլմէն գալէմի միւարիրի սատտ. Բրիւշի պէյ էֆ.է իւշիւնճի ռիւթպէտէն նընշանը Ալիի Օսմանի իհսան պույրուլմուշտուր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԽՐՏՎԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ.— Եգիպտոսի Խրտվը բարցր. Ապպա Հիլմի փաշա որ յունիս 6ին Եգիպտոսէն մեկնած էր իր «Մահրուսիէ» զբօսանաւով իր հպատակութիւնը և հաւատարմութիւնը մատուցանելու համար Օսմ. Վեհապետին, շաբաթ առաւ Պոլիս հասաւ։ «Մահրուսիէ» երբ նաւահանգիստ մտաւ բոլոր մէջինները միաձայն «Բատիշահըմ չօգ եաշա» գոչեցին։ Խտիվական զբօսանաւը դիմաւորել գացին Կայս. աւագ Թիկնապահ Շաքիր փաշա, Թիկնապահ Հիլմի փաշա և գնդապետ Վասրֆ պէյ «Ինսպէր» չոգեմակոյկով, և Վեհ. Ալի Թանին կողմէ բարի գալուստ մաղթեցին Խրտվին։

Խրտվը և դիմաւորողները նոյն չոգեմակոյկով ցամաք ելան Տօլմա Պաղչէի քարափը և մասնաւոր կառքերով առաջնորդուեցան Եըլտրդի Կայս. պալատը, ուր Օսմ. Վեհապետը բարեհաճեցաւ իր ներկայութեան ընդունել զայն։

Խրտվը նոյն պատիւներով եկաւ դարձեալ Տօլմա Պաղչէի քարափը և անկէց Կայս. «Բէհպէր» չոգեմակոյկով գնաց իր Պէպէքի ծովեզերեայ ապարանքը։

—«Մահրուսէ» զբօսանաւն ալ վերջը Պէպէք երթալով խարխսեց ապարանքին դիմաց։

—Խրտվին մայրը Էմինէ հանում որ Պոլիս կը գտնուէր, մինչեւ Եէմիգուլէի բացերը դիմաւորել գնաց իր որդան։

ՏՈՄԱՐՆԵՐԸ.—Թրիէսթէէն «Ռուս

...ին տելա Սէրա»ի կը գրեն թէ տո...մարներու միացման համար տեսակցու...ին մը ունեցեր են Ս. Բեթերսպուրգի Դարոպոլիտը և Վատիկանի մէկ մեծա...ը։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Այնորոգի յոյն ...քերուն Կ. Պոլսոյ փոխանորդ Տ. ...սիմոս ընկերակցութեամբ յոյն ...ատրիարքարանի գործակատարին, ...թի օր տեսակցեցաւ բարձր. Մեծ ...արքային հետ։

—Բէժիի ընդհ. տնօրէն Մ. Բամ...էր նոյն օրը տեսակցեցաւ ելմտական ...խարին հետ։

ԱՆԳԼԻՈՑ թագաւորին թագադրու...թեան ներկայ գտնուելիք Օսմ. պատ...ուիրակութիւնը շաբաթ օր Պոլիս հա...սաւ արեւելեան ճեպընթացով։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպան իշխան Միրզա Բիզա խան, շաբաթ օր ընդունուեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայութեան, ո...ուն մատոյց պարսիկ վեհապետնմամ...ու տպաւորութիւնները օրուն վրայ խօսած էինք։

Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեցաւ Ա...կանակուռ Օսմանիէ պատուանշանը շնորհել դեսպանը։

Դեսպանը այցելելէ և տեսակցելէ ալ ...երը բարցր. Մեծ Եպարքոսին և Արտաքին գործերու Նախարարին հետ, ...արապիա Սրմմըր Բալաս գնաց ուր ...ասի մնայ մինչեւ եւրոպական յուլի...ի վերջը և ետքը պիտի մեկնի Քոն...ինտէվիր Շահին միանալու։

ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ Պէրմէյ որ Հունգա...ական ներմուկները կը գտնուի հիմա Պոլիս ...ադարձած ատեն Սոֆիա հանդիպելով ...պիտի տեսակցի Խորհրդարանի նախա...ին հետ Բումէլիի յեանեալ տուրքե...ուն մասին որ դրամագլուխով և տա...ուով 6 միլիոն ֆրանքը կ'անցնի։

ՎԵՀԱՓԱՌ Սուլթանին գահակալու...թեան տարեդարձին օրը Հայտար Փա...շայի բժշկական վարժարանին կից շինուած 1800 հոգինոց հիւանդանոցին բացման հանդէսը տեղի պիտի ունենայ։ Նոյն օրը տեղի պիտի ունենայ նաև Պոլսոյ կողմը կամուրջին մօտ շինուած ձկնարանին բացման հանդէսը։

ԱՆԳԼԻՈՑ դեսպանատան գրասենեակատար Մ. տը Գէօնդէ որ քանի մը օրէ ի վեր Սըմմըր Բալաս կը գտնուի, կ'ըսուի թէ չորեքշաբթի օրը դեսպանատուն պիտի վերադառնայ։

ԵՐԷԿ առաւօտ Հունգարիայէն «Գոնվանոնէնլ» շոգեկառքով 30 հուժկու ձիեր Պոլիս բերուեցան։

ԷՕԺԷՆԻ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ.— Նաբուլէոն Գ.ի կինը Էօժէնի կայսրուհին իր զբօսանքով Անատոլուի այլեայլ ծովեզերքները պիտի այցելէ կ'ըսուի մօտ օրէն։

ԻԶՄԻՐԻ «Խրտմէթ» լրագիրը յունիս 11էն սկսեալ դադարման դատապարտեցաւ անպայման կերպով։

ՆՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Պոլսոյ յարմար մէկ տեղը, պանդուխտներու հիւանդանոցին ընդարձակութեամբ, նոր հիւանդանոց մը շինելու հեռաւոր զինուոր. վարժարաններու ընդհ. Վերատեսչութիւնը անոր յատակագիծները պատրաստելով մատուցած է Ներքին գործոց Նախարարութեան։

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարարութեան քննիչ ժողովին անդամ Ահմէտ Բազըմ պէյ, ընդհանուր քննիչ կարգուեցաւ ոչիսամ և օտար վարժարաններու։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Սոֆիայէն կը գրեն թէ Սօպրանիէի ամբոխներէն Մուսթաֆա էֆ. Պուլկարիոյ մէջ գտնուած Իսլամ վարժարաններու ուսուցիչներուն թոշակի մասին պատրաստած ծրագիրը ներկայացուց յիշեալ ժողովին, Ուսուցիչները 1500 հոգի չափ են։

—Պոլսոյ պուլկար գործակատար Մ. Կէչօֆ անցած հինգշաբթի Սոֆիա հասեր է և նախարարապետ Մ. Տանէվի հետ տեսակցեր է։

ԹՈՒՐՔԻՈՑ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ.— Առեւտրական Մենեակին լրագիրը այս վերնագրով յօդուած մը ունի իր վերջին թիւին մէջ, ուր թուելով այն ամէն դիւրութիւնները, ջանքերը որոնք կ'ըլլան Կայս. կառավարութեան կողմէ երկրին մէջ երկրագործական զարգացումը բարձրացնելու և ընդարձակելու համար, կ'ըսէ թէ ամէն բան պատասխանատուութեան վրայ մնալով խնդիրը չկարգադրուիր, երկրագործներն ալ չխանգարուիր, երկրագործական գործիքներ, ...էթ ածան և դիւրաւ գործածելի գործիքներ գտնեն և խնամք տանին հունձքերուն լաւութեան։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Յունիս 8-15 1 շաբթուան մէջ Պոլսոյ մէջ հետեւեալ մահերը պատահած են։ Իսլամ 118 հոգի (59 կին և 59 այր). Քրիստոնեայ, 65 (27 այր 38 կին). Հրեայ 13 (7 այր 6 կին). ընդամէնը 196 հոգի։

ՊԻՆՈՊի բանտին համար շինուած հիւանդանոցին բացումը կատարուեր է անցած երկուշաբթի օր։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՎԻՃԱԿը հետեւեալն է այս տարի։

Թուրքիա.— Եւրոպական Թուրքիոյ մէջ հունձքը անցեալ տարուան չափ թէեւ կայ, բայց տեսակը աւելի ազնիւ է։ Անատոլուինը անցած տարուընէն թէեւ հարիւրին 20-25 պակաս է, սակայն տեսակը աղէկ է։

Բուլղարիա.— Հարաւային կողմը շատ աղէկ է. իսկ արեւմտեան կողմը ընդհանրապէս հունձքը քիչ է։

Աւստրիա-Հունգարիա.—Նոր արմտիքը 54 միլիոն հեքթոլիթր կը հաշուուի։ Անցած տարուանը 46 միլիոն հեքթոլիթր հաղիւ եղած էր։ Աւստրիոյ կողմը ցորենի հունձքերը աղէկ են իսկ եգիպտացորենը պահանջուածէն քիչ է։

Գերմանիա.— Հակառակ օդերուն աննպաստ ըլլալուն, հունձքի մասին աննպաստ լուրեր չկան։ Անցած 10 ամսուան ցորենի բերքը, անցած տարուանոյն ժամանակին կրկնապատիկն է։

Ֆրանսա.—Օդերը վնասած են հունձքերուն. մինակ հիւսիսային կողմէն արտադրանքը չկայ. ցորենէն աւելի հաճարը և գարին վնասուած են։

Անգլիա.— Անձրեւը և ցուրտերը թէեւ արգելք եղած ցանքին մեծնալուն, սակայն արդի վիճակը գոհացուցիչ է։

Անդղիա.—Զմրան ցանքին արտադրանքը անցած տարուընէ քիչ է։ Անցած տարի եգիպտացորենի, գարիի և այլ արմտիքի քիչ ըլլալովը աղէկ ցորենով գոհացաւ պէտքերը։ Ասոր համար անցած տարուընէ մնացած ցորենը տակաւ կը նուազի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՈՌՎԱՐԱՐ.— Իբր խռովարար ամբաստանուած Պասրայի Նամակատան և հեռագրատան նախորդ տնօրէնը Լութֆի, ցմահ բերդարգելութեան, իր իրաւունքներէն զրկման և կալուածներուն գրաւման պատասխարտուեցաւ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Գարթէմունիէն յունիսի 13 թուականաւ կը հեռագրեն. «Երէկ գիշեր Սինոպի մէջ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցում մը պատահեցաւ. վնաս չկայ»։

—Սվազի մէջ ամսոյս 12ին պատահած երկրաշարժին ատեն թեթեւ ցնցումներ զգացուեր են նաեւ Հավզայի, Կիւմիւշ Հաճի քէօյի և Մէֆիտաւազի գաւառակներուն մէջ։

ԴԻԱՐԱՆԵՆԴ.— Մանասթիրի մէջ Տիմիթրի և Հաճի Վանկէլ անուն անձերուն տունը կեղծ դրամներ շինուելուն լուրը առնուածին պէս, ոստիկանութիւնը կը խուզարկէ այդ բնակարանը, ուր կը գտնէ դեռ նոր կաղապարէն հանուած 61 հատ մէֆիտ, կաղապարներ ու գործիքներ։ Այդ անձերը ինչպէս նաեւ անոնց երկու ընկերները ձերբակալուեցան։

Մէկ ՓՈՐի ՄԷՋ ԵՐԵՔ ՏՂԱՑ.— Մայիս 15ին Կիրասոնի մէկ գիւղին մէջ Քբաս Օղլու Հասանի կինը՝ Ֆաթմա, երեք հատ տղայ է բերեր իրարու ետեւէ, որոնք ողջ առողջ են. ինչպէս նաեւ մայրերնին։

ԱՒԱԶԱԿ.— Լազիսթանցի Եօնուզ Մուսթաֆա, Եուսուֆ, Մաքսուտ, Աբրոն և Արիֆ անուն աւազակները որոնք այդ կողմերը կ'սպասատակէին անցորդները կողոպտելով, ձերբակալուեցան մէկը վիրաւոր իսկ միւս 6ը ողջ, տեղին ոստիկանութեան խիստ հետապնդումներուն շնորհիւ։

ՈՃԻՐ.— Ոստիկանութիւնը նախընթաց գիշեր տեսաւ որ Գուրիյէ Աթիք փողոցը բնակող Սափրիչ Մկրտիչ ձախ աճուկէն վիրաւորուած էր։ Վիրաւորը ըսաւ թէ Քէսմէ Գայայէն անցած ատեն Իտրիսէ Գաբուցի Ալի, Խայրի, Ալի և Ջրհանկիր Քէօր Հագգը վրան յարձակած, ծեծած և վիրաւորած են զինքը։ Ցիշեալ անձերը ձերբակալուեցան և քննութիւն կը կատարուի։

ՈՃԻՐ ՄԸ ԵՒ ԴՈՂԻ ԸՆԿ.—Անցած Օգոստ. 15ին Թօփհանէ, Շէրպէթճի Միւլէյման աղային խանութը գող մը կը մտնէ և 12 մէճիտ կը գողնայ, սակայն այն միջոցին խանութին տէրը վրայ գալով, գողը օձիքը աղատելու համար կ'սպաննէ զայն ու կը փախչի։ Ոճրագործ գողը խանութքար Սալիհ և ընկերը—որ դուրսը կը սպասէր—պէօրէքճի Միւլէյման, նախընթաց գիշեր ձերբակալուեցան, մէկը՝ Ղալաթիա սրճարանի մը մէջ, իսկ միւսը Գումգաբու Վէրտիվէնի եկեղեցիին տակի փուռէն ուր կ'աշխատէր։

Հարցաքննութենէն հասկցուած է որ ասոնք մինակ չեն և թէ յիշեալ ոճրագործը ուրիշ երկու ընկերակիցներու հետ Թօփհանէ սիմիտիի մը փուռը կը մտնեն և դարակին մէջ գտնուած դրամը կը պարպեն, որուն մէկ մասը սակայն Սալիհի գրպանէն կը թափի ծակ ըլլալուն։ Այս բարեկամները Ղալաթիա Քէօսթիին «պալօզ»ը գալով հոն օրիորդներուն հետ հաճելի ժամանցէ մը ետք դուրս կ'ելլեն որոշելով հետեւեալ օրը Խասգիւղ Թօփալ Հիւսէյինի սրճարանին մէջ բաժնել դրամները, ինչպէս նաև ուրիշ առթիւ գողցած 3 ժամացոյցները, մէկ շղթան, և 200 ղրուշի չափ դրամ։ Սալիհ ժամանակ մը ալ Գաբթէմունի գացած և անցագիրը փոխելով Պոլիս եկած էր։ Ասոնց բոլորն իմացած ըլլալով ոստիկանութիւնը խիստ միջոցներ ձեռք առած էր ձերբակալելու համար, որ վերջապէս յաջողեցաւ։ Իրենց խոստովանութենէն իբր գողընկեր եւ գողօնաթաքոյց ձերբակալուեցան կարգ մը ուրիշ անձեր։

10 ԶՐՈՒՇԻ ՀԱՄԱՐ ԿՆԻԿը ԶԳԵԼ.—Խնդիրը ծայրայեղօրէն ծիծաղելի է իր բոլոր դրուագներով և արձագանքը կուգայ գաւառէն՝ Գարասուրի մէկ գիւղաքաղաքէն։ Այդ երանելի գիւղին մէջ երանելի մարդ մը կայ եղեր Թօփալ Եանի անունով։ Այս մարդը սանկ 35 տարիներ մը բոլորած՝ օր մը կարգուիլ կ'ուզէ և կը գտնէ աղուոր թէ տգեղ՝ չենք գիտեր, բայց կլորիկ և այրի հոռոմուհի մը։ Հովուերգութիւնը երկար չտեւեր... և Տիրոջը սեղանին առջեւ և այս բարեբաստիկ ամոլը կը սկսի պակուիլ տեղւոյն եկեղեցիին մէջ։ Արարողութեան միջոցին, ինչպէս կ'ըլլայ, քահանաներէն մէկը իբր հարսնիքի ծախք 15 ղրշ, կ'ուզէ փեսին կողմէն, մարդը կը բորբոքի ա...ուարկելով թէ առնուած կնիկը... 5 ղրուշնոց է, որովհետեւ այրի էր և ոչ թէ աղջիկ, և այրիի մը համար կոյսի մը չափ պակի ծախք չի կրնար տրուիլ։ Քահանան կը պնդէ, մարդը կ'ընդդիմանայ, վէճը կը մեծնայ... ոստանաւոր խօսելու համար քիչ մը, եւ խնդիրը պակուող ամոլին ականջը կ'իյնայ։ Այն վայրկեանին... ուժ տուէք ինծի քիչ մը դեռաբողբոջ վիպագիրներ և ուէիներ—չեմ գիտեր ի՞նչ հոսանք մը կ'անցնի ատոնց միջեւ, եւ ահա երկուքն ալ միեւնոյն մեքենայէն լարուած կարծես, մէկը իր քօղքը կը պատռէ մէկը իր գլխարկը կը ձգէ ու ժամէն դուրս կը վազեն «սանկ սուղ կարգուելէն բնաւ չենք կարգուիր» գոչելով։

Աղուոր պատկեր մը չէ՞ ասիկա, չիտակը ըսէք. մասը ղրուշի համար պակուելէ վաղ անցնիլը։ Եթէ այդ երանելիները Պոլիս ապրէին ի՞նչ պիտի ընէին, ապահովաբար չպիտի ծնէին և եթէ ծնէին ալ, եկած տեղերուն համար վերադարձի տոմսակ պիտի պահանջէին իրենց ծնողքէն։

ԹԷՈ՞Դ ԹԷ ԹԷՈԴԻԿ

(ՎՐԻՊԱԿ ԹԷ ՈՉ)

Թերթիս վերջին ճանաչուր Դէմէրուն տակ ԹԷՈԴ ստորագրուած տեսնելով բարեկամներ, կը հարցնեն թէ Թէոդիկն է անոր հեղինակը թէ ուրիշ մը։ Բացայայտ է որ Թէոդիկէն ուրիշ մէկը չէ եղած այդ սեռը մշակող և ստորագրութեան փոփոխումը պարզապէս մեքենական դիպուածի մը արդիւնքն է։

Միւս կողմէ հարկ է դեռ շարունակել Թէոդիկ անունը, քանի որ էնը նուազական մասնիկ մ'է և ո՛չ մէկը իրաւունք չկրնար ունենալ մինչեւ կեանքին վերջը պահել զայն, միշտ պզտիկ ըսուելու համար։

Մեզ տնպէս կը թուի որ էդ մասնիկն այս ակամայ կրճատումը Թէոդիկի անունէն, նախախնամութենէն եղաւ, քանի որ յարգելի գրագէտը մօտ օրէն ամուսնանալով ընտանիք պիտի կազմէ և բնականաբար պիտի դադրի այլեւս մեր սովորական ֆրոյէ Թէոդը ըլլալէ, հետեւաբար պէտք է իր ապագայ զաւակին վերապահենուազակն այդ էդ մասնիկը։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԿԵԴՐ. վարժարանի բարեփոխեալ ծրագիրը.—Ղալաթիոյկեդր վարժարանի խնամակալութիւնը անցեալ շաբթուս ուսուցչական մարմնոյն հետ համախորհուրդ նիստ մը գումարելով, որոշեց ուսմանց ծրագիրն այնպէս մը կարգադրել որ կարելի ըլլայ՝ փոխանակ հինգի չորս տարիի մէջ գործադրել զայն։

Խնամակալութիւնը հարկադրուեր է այս որոշումը տալ նկատելով որ քանի տարիէ ի վեր անհնարին եղած է հինգերորդ դասարան կազմել։

Միւս կողմանէ «հինգերորդ կարգ» անունը պիտի պահուի՝ քանի որ հին ծրագիրը ամբողջութեամբ գործադրուի, ի բաց առեալ մաթեմաթիքի մասը որ նոյն իսկ Ռոպերդ Գոլէճի և լիսեներու մէջ աւանդուածներէն շատ աւելի բարձր ըլլալով պիտի չափաւորուի։

Դարձեալ օսմ. հայ. և ֆռանս. էզան, որոնք պարտաւորիչ լեզուներ են, հաւասարապէս պարտաւորիչ էին նաև անգլ. և գերմ. լեզուները որոնց, ըստ նոր որոշման, միայն մէկուն պիտի հետեւի աշակերտը։

Գործնական ոգիով և գործի մարդոց ձեռքով այս կրթական բարձրագոյն հաստատութեան մասին տրուած նոր ուղղութիւնը գնահատութեան արժանի կը գտնենք։

ԳԱՐԹԱԼ թէ որ չէք գացած, խրատ էք անչուշտ իր անմահական գինին, և եթէ հոս Գարթալի գինիին ուէքլամ մըն ալ ընել պէտք ըլլար, կրնար յիշուիլ Սուքիասեանի մառանը։

Բայց գինին խնդիրը մէկդի ձգելով, անցնինք ուրիշ աւելի կարեւոր հարցի մը, որ երկար ատեն է վեր Գարթալի և իր այգիներուն խնդիրը դարձած է։

Գարթալցիները՝ ամէնքն ալ գրեթէ պարտիզպան կամ այգեպան՝ մասնագիտութիւն մը ունէին, որ էր իրենց պարտէզներուն արտադրութիւնը ժամանակին չկրնալ հասցնելը։ Ասոր հետեւանքը ան կ'ըլլար որ իրենք չէին կրնար պարտիզպանութիւնը պէտք եղածին պէս շահագործել և իրենց բերքերը կը հասցնէին միշտ այն ատեն, երբ արդէն անոնց գինը հրապարակին վրայ ինկած ըլլալով, շատ վար արժէքով մը միայն կը ծախուէին։

Ասիկա այսպէս շարունակուած էր երկար ատեն և Գարթալցիները չէին կրցած ճար մը խորհիլ ատոր, անշուշտ պարտիզպանական գիտութեան վրայ շատ քիչ տեղեկութիւն ունենալնուն համար։

Միւս կողմէ իրենց մեծահռչակ այգիներն ալ հետզհետէ փճացումի ճամբան կը բռնէին, «Ֆիլօքսէռա»ի, «Միլտիու»ի և ուրիշ անծանօթ հիւանդութիւններու երեսէն։

Ասոր համար Գարթալցիները մտածեր են ուրիշ բանի մը մէջ փորձել իրենց հողագործական բաղդը, և ձեռնարկեր են եկեղեցիին և վարժարանին կից ընդարձակ պարտէզ մը թթենիներու վերածելով, շերամ պահելու, ուր դպրոցական աղաք և ուրիշ փոփաքողներ պիտի հեռեւին շերամաբուծութեան գործնական դասընթացքին։

Այդ փորձը եթէ յաջող արդիւնք մը ցոյց, տայ, պարտիզպանութիւնը տեղի պիտի տայ շերամաբուծութեան, և ա՛լ Գարթալցիներու պարտէզներուն մէջ, կաղամբին և չղդամին տեղ թաւշաթերեւ թթենիներ հովանի պիտի ձգեն շերամի երիտասարդ թրթուրներուն վրայ, երբ անոնք իրենց կանանչ ակռայիկներով թութի փափուկ տերեւները կրծեն։

Մի՛շտ Գարթալցիները, նկատելով որ բարտիները և սօսիները ապարդիւն շուք մը միայն կը ձգեն իրենց գերեզմանին մէջ, որոշեր են անոնց տեղ էթենիներ տնկել, որոնց դալար կանանչութիւնը, որչափ գեղազարդ տեսարան մը կուտայ այդ մենաստանին, նոյնչափ ալ անոնց արտադրած մաքուր իւղը պայծառութիւն պիտի տայ իրենց եկեղեցիին։

Մինչդեռ ուրիշ ամէն տեղ այս տեսակ ձեռնարկներու համար կեդրոնի խորհուրդին աջակցութեանը կը սպասեն, ծափահարելի չէ՞ Գարթալցի թաղական խորհուրդը, որ առանց ասոր անոր սպասելու ինք իր գլխուն կը տեսնէ իր գործը։

ԱՆՏԵՍՈՒԱԾ ՏԱՍԸ ՈՍԿԻՆ.— Խասգիւղցի մը նամակ մը գրելով մեզ, գոհունակութիւն կը յայտնէ, նորակազմ թաղական խորհուրդին մասին, և կը յուսայ թէ զայն կազմող անդամները իրենց ծանօթ փութաջանութեամբը պիտի կրնան օգտակար ըլլալ Խասգեղի թէ եկեղեցւոյն շահերուն և թէ վարժարանին յառաջդիմութեան, որոնք իրաւցնէ վեր բռնող ձեռքի մը պէտք ունին։

Նամակագիրը յետոյ հետեւեալ առաջարկը կը ներկայացնէ, նորակազմ թաղական խորհուրդին ուշադրութեան։

«Ս. Ներսէսեան վարժարանի Բերայի Քանչէլէր փողոցին մէջ այրած կալուածին բաւական արժէքաւոր գետինը ցարդ պարապ և ամուլ կը մնայ։ Այս գետնին վրայ չենք մը կառուցանելով, յիշեալ վարժարանին տեւական հասոյթ մը գոյացնել։ Պիտի փափաքէինք որ նորընտիր թաղական խորհուրդին առաջին գործը այս ըլլար։

Այդ շինութիւնը ի գլուխ հանելու համար հետեւեալ առձեռն դիւրութիւններն կան։ Խասգիւղի Ս. Ներսէսեան վարժարանը Ղալաթիոյ խնամակալութեան քով 400 օսմ ոսկի ունի. ասոր վրայ եթէ աւելցուին, թաղեցի վստահելի անձնաւորութեան մը քով պահ տրուած Բումէլիի երկաթուղւոյ 15 հատ պարտատոմսերուն օրուան արժէքը, ինչպէս նաև ժամանակին թաղիս մէջ գոյութիւն ունեցող աղքատ ուսանողներու նպաստամատոյց մարմնի մը ունեցած դրամը։ Գումարը կը հասնի 550 ոսկիի, որուն վրայ եթէ 50 ոսկի հանգանակութեամբ աւելցուի, 600 ոսկիով յիշեալ շէնքին կառուցումը կ'ապահովուի և անոր ամսական տասը ոսկիի տեւական հասոյթ մը կը գոյանայ։»

Աւելորդ է ըսել թէ առաջարկը շատ բանաւոր է և եթէ անիկա իրագործութեան դրուի, գէշ արդիւնք մը չէ որ պիտի ունենայ, ուրկէ պիտի կրնայ առատապէս նպաստաւորուիլ Ներսէսեան վարժարանը, որ այնքան պէտք ունի դրամական օգնութեան մը կրթական տեսակէտով փայլուն վիճակ մը ստանալու համար։

ԸՆԹԵՐՑՈՂ մը հետեւեալ հարցումը կ'ընէ, որու որ պէտք է.—«Հանգուցեալ բազմարդիւն երաժշտապետ Զէրչեան պապա Համբարձումի հին գործերէն «գործնական ձայնագրութիւն» անուն մէկ անտիպ երկարասրութիւնը վիմագրել տալ կ'ուզէր՝ իր աշակերտներէն Արմաշցի Այվազեան Յակոբոս էֆ.։ Արդ կ'արժէ գիտնալ թէ ինչ եղաւ այդ գործը, որովհետեւ ամէն մարդ կը սպասէր և կը սպասէ անոր լոյս տեսնելուն, մանաւանդ երաժշտասէր անձերը։»

ՈՒՐԲԱԹ օր Խասգիւղի եկեղեցւոյն մէջ թէեւ հրդեհի սկզբնաւորութիւն մը տեղի ունեցաւ, սակայն հասած օգնութեանց շնորհիւ կարելի եղաւ առաջքը առնել։ Ոստիկանութիւնը կը հարցաքննէ պէտք եղած անձերը։

ՎԱՍԻՄ. Դաբրիել էֆ. Նորատունկեան այսօր Քարլսպատ կը մեկնի։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ Խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ հարկ դատեց երկու յանձնաժողովներ կազմել՝ մէկը վարժարաններու շրջանաւարտներուն և միւսը՝ ուսուցչական ընտրելիներու հարցաքննութեանց համար, և որոշեց որ իր անդամներէն Հրանտ Ասատուր, Ստեփան Կուրտիկեան, Յակոբ Գուրգէն և Պետրոս Կարապետեան էֆ.ները փոխն ի փոխ մասնակցին այդ երկու Յանձնաժողովներու աշխատութեանց։

Շրջանաւարտներու քննիչ յանձնաժողովին անդամ նշանակուեցան՝ Տիկին Էլիզ Փափազեան, և Տեարք՝ Յակոբ Ոսկան, Յովսէփ Գուլումճեան, Յովսէփ Ճէլալեան և Առաքել Պիպէճեան։ Իսկ ուսուցչական ընտրելիներու քննիչ յանձնաժեղովին անդամներն են՝ Օր. Մինէմեան և Տեարք՝ Յ. Յովհաննէսեան, Մ. Նաթանեան, Ն. Ղուկասեան և Յ. Մուրատեան։ Այս երկու յանձնաժողովներուն պիտի մասնակցին նաև մէյմէկ եկեղեցական անդամներ, կրօնական ուսումներու հարցաքննութեան համար։

ԳՈՒԼԷ-ԳԱԲՈՒԻ Դերմանական վարժարանին այս տարուան 12 մանչ և 10 աղջիկ շրջանաւարտներէն երկուքը Հայ են, Պ.Պ. Սարգիս Կէվրէքեան և Արամ Սամանեան։

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ կեանքի ապահովագրութեան առթիւ Պատրիարքական վերջին շրջաբերականէն դրդուելով, քանի մը ուսուցիչներ Ուսումնական Խորհուրդին դիմելով, խնդրեր են իրենց կեանքը ապահովագրել տալ։ Ուսումն. Խորհուրդը որոշեր է այդ մասին գործադրել պէտք եղած կանոնական գործողութիւնները։

«ԻԳՏԱՄ»ի մէջ կը կարդանք,— «Կայսերական Բժշկական վարժարանի ներքին ախտաբանութեան և գործնական բժշկութեան ուսուցիչ Վսեմ. Տօքթ. Միքայէլ էֆ. Խորասանեան խնդրած ըլլալով հանգստեան կոչուիլ, Կայս. զինուորական վարժարաններու ընդհ. Տնօրէնութիւնը որոշեց կատարել այդ խնդիրքը, նկատելով որ, Ն. Վսեմութիւն երեսուն տարիէ աւելի է որ կը դասախօսէ Կայս. Բժշկական վարժարանին մէջ, և շատ մը ծառայութիւններ մատուցած է այդ կերպով, և Օսմ. երիցագոյն բժիշկներուն մէջ կարեւոր դիրք մը գրաւած է, Տնօրէնութիւնը ներքին ախտաբանութեան և գործնական բժշկութեան աւագ բրոֆէսէօռի պատուակալ տիտղոսը տուաւ Վսեմ. Տոքթորին։ Խնդիրը հաղորդուած է Սպարապետութեան։

ՖԻԼԱՏԷԼՖԻԱՆ մայիս 25 թուով գրուած նամակի մը մէջ կը կարդանք.

«Անցեալ շաբաթ օր Երաժշտութեան ակադեմիային մէջ տեղւոյն բժշկական վարժարաններէն միոյն վկայականաց բաշխումը տեղի ունեցաւ, ուր երկու Հայ երիտասարդներ, Պ. Սարգիս Եղիազարեան՝ Պարսկաստանէ և Պ. Յովհաննէս Լութֆեան՝ Պրուսայէ, բժշկական վկայական պիտի ընդունէին։

Վարժարանին տեսուչը անունները կարդալ, որոնց մէջ մեր վաղեմի բարեկամին անունն ալ կար։ 143 երիտասարդներ վկայական ընդունեցին, և ամենայաջող երիտասարդը ոսկի մետալ մը և 500 առլար մրցանակ ընդունեց։ Ուրախութիւնս կրկնապատկուեցաւ, երբ տեսուչը յայտարարեց թէ Պ. Յովհ. Լութֆեան (Թուրքիացի). պատուոյ յիշատակութեան արժանացաւ բժշկ. և վիրաբուժութեան մէջ ինչ որ անուշչա շատ պատուաբեր է Տր. Լութֆեանի։ Եթէ յիշեալ երիտասարդին անգլիերէնը աւելի յաջող ըլլար, տարակոյս չկայ որ մրցանակին արժանի պիտի ըլլար։ Տր. Յովհ. Լութֆեան դեղագործութեան մէջ վկայական ընդունած է և փայլուն ապագայ կը խոստանայ իր բժշկական գործին մէջ։

Հանդէսը չաւարտած տեսուչը յայտարարեց նաեւ թէ ընթացաւարտներէն հինգը տարբեր հիւանդանոցներու մէջ պաշտօն ընդունած են և Տր. Լութֆեանն ալ Նիւ-Եորք Լոնկ Այլընտի հիւանդանոցին մէջ պաշտօն ընդունած է։ Սոյն հիւանդանոցը պաշտօն ստանալու համար հարիւրաւորներ քննութեան գացած են ամէն քաղաքէ և տարբեր վարժարաններէ, և Տր. Լութֆեան Ֆիլատելֆիա քաղաքին առաջին և միակ երիտասարդ բժիշկը եղած է որ բարձր քննութիւն անցընելով պաշտօնին ընդունուած է»։

ՄԱՆԶԷՍԹԷՐԻ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին մէջ, յունիս 21ին գումարուեր է Թաղ. Խորհուրդը և կարգ մը վիճաբանութիւններէ ետքը, որոշուեր է այս պահուս Մանչէսթրրի մէջ գտնուող Տ. Մկրտիչ Կրճիկեան քահանան առժամեայ հովիւ կարգել։ Թէպէտ պաշտօնէ դադրեցուցուած Տ. Զուղայեցին ժողովին ուղղած նամակով մը խնդրեր է դիմքը պաշտօնի վրայ պահել, բայց զանազան նկատումներով չէ ընդունուեր այդ խնդրանքը։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ Խորհուրդը հետեւեալը կը ծանուցանէ.—«Մօտակայ գաւառի մը ազգային վարժարանին համար Ֆրանսերէնի դասատուութեան և խօսելավարժութեան (.) ուսուցիչ մը կ'ուզուի։ Այս պաշտօնն յանձն առնուլ փափաքող ուսուցիչք կը հրաւիրուին ներկայանալ Ուսումն. Խորհրդոյ յառաջիկայ ուրբաթ օր, 21 յունիս, մինչեւ կէս օր, Դալաթիոյ Խորհրդարանն, ի ձեռին ունենալով իրենց ուսուցչական ձեռնհասութեան վկայականը։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԵՆԷՆ.—«Մեծ. Սմբատ էֆ. Տ, ձիւպերեանի ընդ Ազն. Օր. Պեթրոս Մէլենօվիչի ամուսնութեան առթիւ՝ փոխան ծաղկեփունջի հեռաւեալ նուիրատուութիւններն եղած են։ Մեծ. Միհրդատ էֆ. Վ. Հայկազն 108 ղրշ., Մեծ. Լեւոն էֆ. Կ. Տէմիրճեան 108 ղրուշ»։

ՀԱՐՍՆԻՔ ՀԱՅ-ԼԱՅՑԻՆ ՄԷՋ

Այսօր ժամ 8½ին հարսանեկան արարողութիւն մը տեղի կ'ունենայ Բերայի Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյն մէջ։ Թօքաթեան եղբարց Մանչէսթրրի տան պետ Գրիգոր էֆ.ի որդին Արտաշէս էֆ. Թօփալեան կը պսակուի Օր. Սիրարփի Գ. Պէրպէրեանի հետ։ Թօքալեան եղբարց պարզասիրութիւնը ծանօթ ըլլալով, չենք երաշխաւորեր որ հարսանեկան շռայլ ծախսեր ու արտակարգ պերճանքներու հանդիսատես ըլլան հարսնեւորները։ Ցարգելի վաճառականները միշտ հաւատարիմ իրենց դրական ոգւոյն, վաղանցիկ փայլուն...թիւնը զոհած են բարեսիրական զգացումին և այս հարսնիքին առթիւ 75 ոսկիի նուէր մ'ըրած են Ս. Փրկչի Ազգ. Հիւանդանոցին, ինչ որ կ'երեւի Հոգաբարձութեան պաշտօնական շնորհակալիքն։

Առաջին անգամը չէ որ Թօփալեան եղբարք այս կարգի հրանշագիր բարեգործութեանց օրինակը ցոյց կուտան։ Մաղթելի է որ պարքով ամուսնացողներու և կամ դրամօժիտ առնելով շռայլ հարսնիքներ սարքողներու դաս մը ըլլայ այս, որ մեր հարուստ մէկ գերդաստանին կողմէ կը տրուի։

Աւելորդ չէ ըսել թէ Գրիգոր էֆ. երկրորդն է Թօքալեան եղբարց՝ որ ուսումնաւարտ է Ռոպերթ Քոլէճէն եւ մշակուած մտքի տէր ըլլալով, գնա հատելի դաստիարակութիւն մը ստացուած է զաւկին՝ Արտաշէս էֆ.ի։ Իսկ Օր. Սիրարփի Պէրպէրեան, խնամեալ կրթութիւն մը ստացած է, և ինչ կարողութեամբ ու անարարութեամբ կը խոստանայ երջանկացնել ամուսնական յարկը, ղօրավիգն ըլլալով իր յարգելի պարոնատին ու ազն. կեսուրին։

Երջանիկ կենակցութիւն կը մաղթենք ի սրտէ, և մեր խնդակցութիւնները կը յայտնենք Թօփալեան ազնիւ եղբարց։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

28 Յունիս 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	101 60
Բէժի	(Tab. Turcs)	322 —
Գոնսոլիտ.	(R. Turque D.)	26 65
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	113 25
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	571 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	153 50

ՏԻՇՃԻ

Գ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Բարիս տարիւ-ֆիլնուՆրնտան մէջ գուն

Պէյ Օղլու, Ճատաէի քէպիրաէ, Պօն-Մարչէ գարչուսընտա, Ն. 347

Մուսմաիլէյ՝ եագընկարտա Բարիս-տէն ավտէթ իթմիշ օլուպ, հէր տիւրլու տիշ աղրըլարընը թէտավի վէ եէնի պիր ուսուլ իլէ գուվվէթլի վէ բարլագ սունի տիշլէր տախի իմալ իտէր։ Պունատան մատտա, եէնի սիսթէմլէ տիշլէրի տօրտուրուր վէ թապիի չէնէ կիպի էյ-մէթի չէնէլէր եարար։

Ֆագբրլար՝ չարչէնպիհ կիւնլէրի սապահտան էօյլէէ գատար մէճճանէն թէ-տավի օլունուր։ 25—13

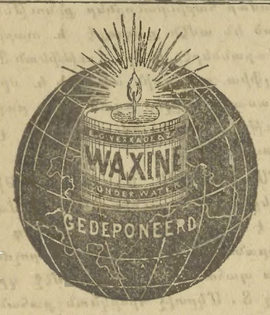

ՄԻՒՀԹԷՐԻՄ ՄԻՒՇԹԷՐԻԼԵՐԻՄԻԶԷ

ԿԻՒԶԷԼ ՊԻՐ ՀԷՏԻՅԵԷ

ՎԱՔՍԻՆ նամ սուսրզ եանան իտա-բէ գանտիլի հէր եէրտէ սաթըլմագտա տրը։

Հէր գուշուեա պիր քէրրէ ալամէ-թը ֆարիգամրզը թանմագ իչուն, տրգգաթ իտնիզ-

Սթանպօլ մուհթէրէմ միւշթէրիլերի-միզէ թավսիյէ իթմէքտան օլտուղումուզ պու իտարէ գանտիլերի Ամաթէրտամ-տա վագը Մ. Վէրգօրտ վէ Զօնրն ֆապրիգալարընտան կէթիրիմէքտէ տիր։ Խալիս պալմամունտան մատտուլ օլտուգլարը կիպի, 6, 8 վէ 10 սաաթ միւթէմատիկէն եանմագտա տրը։

Պու գանտիլին ֆիթիլլէրի՝ էն եիւքսէք տէրէճէի հարարէթէ մուգավէմէթ իտէր վէ եաղլարը պօղուլմաղլար։

Հէմտէ պունլարը եագմագ իչուն, ուուհատա չիւզում եօգ տրը։ Պու՝ էն պէօհեւք մուհասէնաթտան տրը։ չինէ-յէ, ատ՝ թէմիզլիեթ մանի տիր։ Պինէն ալէկ, պու ֆիթիլլէրի սուսրզ պիր թապագ իչինէ գօյմագ քեաֆի տիր։ Եագըլընմա, պիւթիւն կիճէ բարլագ պիր զրեա վէրիր վէ ապա գօգու նէյր իթմէզ։ Ֆաղլա օլարագ 24 գուրթուեագտրգլարընը, կէթիրէճէքլերի գուշուլար տէրունինտէ պուլունան վէ ուսուլը իսթիմալինէ տաիր օլան սարբ քեաղըտարըլա իսպաթ իտէկլէրէ կիւմիչ գաբլամալը վէ եախատ բէրուրէ վէ սիմի թալը պիր երքէկ գրաաթ իչինէխ վէ եախատ գատրն իչինէսի իհտա իսթէճէքտ տիր։

Պիւթինմէմալիքը Օսմանիյէ իչուն, մէզքիւր ֆապրիգանրն չիւպէսի՝ Բարաեանօղուլօ գումրանեասը՝ Գումրու իսանընտան Սթանպօլտա Սուլթան Համամընտա, Հաճօղուլօ խանընքն իսպթ ռաթընտա 29 վէ 30 նիսմէրօղու օտաւ-տրա նագլ իթմիշ տիր։ 23—26

Գ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻ

Բէրա Մեծ Փողոց Պօն Մարչէ գիմա, 347

Բարիզէ նոր հատած ըլլալով հատատատած է իր դարմանատունը ի Բերա, ուր կը դարմանէ ամէն տեսակ բերնի հիւանդութիւններ և ականեր ըստ ամենավերջին գրութեան կատարելագործեալ գործիքներով։

ԶՐԻ ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ կարօտելոց համար Զորեքշաբթի օրերը առաւօտէն մինչ ցորեկ։ 25—13

Տէր և Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱՍԷՐԵԱՆ

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, չատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կտրտին, ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կարգէ չատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և զայն զօրացընելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտ Պիլեօն՝ Օ վօ Լէսիթին Պիլեօն անուամբ դեղ մը հրատարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ արեան մէջ, ջիղերը-ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ գեղծումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ վօ Լէսիթին Պիլեօն Օ vo-lécithine Billon առնեն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է չաքարախտին, ընդունուած էր Ֆրանսայի բժշկական Ակադէմիին և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ՄԵՂՊՈՒՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԵՒ ՑԵՐԵԿԵԱՑ

Գաբրգիւղ, Մէօհիբտար, Բիզայէթ փողոց, Թիւ 16

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ ԵՒ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆ՝ ԵՐԿՍԵՌ. ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆ ՄԻԱՑՆ ԱՂՋԿԱՆՑ

Վարժարանիս 38րդ տարեշրջանը կը սկսի մայիս 1, Դշ. օր։

Գործնական եղանակաւ և դիւրաւսոյց մեթոտներով կ'աւանդուին, գիտութիւններէ զատ, Հայ. Ֆրանս. Անգլ. և Թուրք. լեզուները, նաև ձեռարուեստք եւ երաժշտութիւն ձայնական ու գործնական։ Մասնաւոր հոգածութիւն՝ աշակերտաց մէջ լաւ նրկարագրի կազմութեան և բարեկրթութեան։ Դիշերօթիկները կը վայելեն ընտանեկան կատարեալ խնամք և հանգստաւէտութիւն՝ առողջապահիկ պայմաններու մէջ։ Ծրանսերէն խօսակցութեան մեծ փոյթ կը տարուի։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷ, վարժուհիի խնդիրը միանգամ ընդ միշտ լուծելու համար, գաւառային վարչութիւնք կարող են ուշիմ աղջիկներ զրկել, այս վարժարանին մէջ դասաթարակուելու և ապա իրենց ծնողավայրին մէջ իրենց վարժուհի ծառայելու համար։

Բանակցութեան համար դիմել առ Ց. Գ. ՓԱՂԱԳԱՇԵԱՆ, Տեսուչ վարժարանին։ 50—16

ԿԱՐԱՊԵՏ ՇԻՆԱՍԻ ԷՖԷԼՆԻ

ՓԱՍՏԱՓԱՆ

Կառավարութեան մօտ Եուսուֆ օղլու խանը, Ն. 18 ԻԶՄԻՐ,

Այս ծանօթ փաստաբանն որ ասկից առաջ Գրգաղաճ հաստատուած էր, այս անգամ իւր գրասենեակն փոխադրած է Իզմիր Եուսուֆ օղլու խանը։ Կը տեսնայ ամենայն ստուգութեամբ, օրէնքի սահմանին մէջ, ամէն դատական, վաճառականական գործեր թէ Հուգուգի, Թիճարէթի Շերիյէթ և թէ ամէն պաշտօնական անհատներու վերաբերեալ գործողութիւնք։ Կը յանձնարարենք յիշեալ էֆէնտին յարգոյ հառարակութեան։

ՏԻՐԻՆԿ ՊԻՇՄԷԵԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՈՒ ԷՏԻՎԱԹ

Պու ֆապրիգա՝ Բարիզին 1900 էքսբօզօսիսնունտա 23 միտալիա իլէ 16 պէօքիւք միւքեաֆաթա նամ օլմուշ տրը։

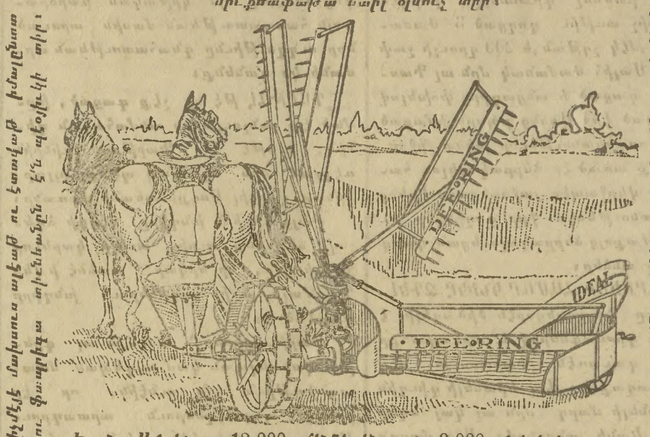

Եալնոյ Ամերիգա՝ 12,000 ամէնրիգէն պուլա՝ 9,000 ամէրիգէ վար տրը։

1904

Իլթէ եէնի պիր ասրրա տուխաալ էյլէտիր։ Միտուր իտէն զէման՝ զիմտի եիւլ սէնէյի կէչմիշ, պինաէն ալէյ վուգուտթը թարիխիյէ ասրասընա գայտ օլունմուշ տրը։ պու տէվրին թէրագգիյաթը՝ ալէյ ումում չաեանը հայրէթ պիր տէրէճէյէ տիր։ Մաքինա մարիֆէթի իլէ պիչմէք ֆէվգ էլ ատէ պիր թէթրագգը տէեր մի։ 1858 սէնէսինտէ «Մարչ» նամ թրրան մաքինասընրն իճատրնտան պէրու պու անէ տէկին սանասթը մուհիմմէթ մէզպուրէտէ կէրէք Ամերիգասա վէ կէրէք տիւնեանրն հէր պիր թարաֆրնտա էն միհիմմ պիր մէվգը թուլմուշ օլան ֆապրիգա՝ ՏԻՐԻՆԿ վէ զումմանիասը օլուպ, իչմալ էյլէտիեի մաքինալարը սաթուն ալանլարրն հատատ ու հիսապը եօգ տրը։

Իսթէեէնլէրէ գաթալօկ տէֆթէրիմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ։ Մէզգիւր տէֆթէրտէ պիչմէէ մասսուս

«Իտիալ Տիրինկ» նամ տէմէթ իթմէ
» » » օրագ պիչմէ

«Իտիալ Տիրինկ» նամ թրրան
» » » թրմրգ

կիպի միւխթէլիֆ իւլ ճինս մունթազամ մաքինալարըմզրզն ըէմմէրի մէվճուտ վէ իչպու մաքինալար՝ միւպալաղասրզ վէ ճիտտի սուրէթէտ թարաֆըմզրզտան թարիֆ իտիլմիշ տիր։

Պու մաքինալարրն եէկճանէ տէբօղիթօսը՝ Տէբսկատէթտէ կալաթատա Գէորգ պէյ խանընտա 1, 2, 3 Ն՝ ալը մաղազալարտա, Մ. Սիտնէյ Նովէլ վէ գումբանիասը տրը։

ԾԱՂԿԱԶԱՐԴ ԿԵՐՈՆՆԵՐ

ՏԻԿԻՆ Պ. Մ. ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ ԶԱՐԴԱՐԱՆԱՑ

Կ. Պոլիս, Զաքմաքճիլար Եօգուշ, Մեծ Նոր Խանի մէջ, վարի յարկ, Թիւ 47։

ՆԱԽԿԻՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՄԵՍՐՈՊ ՀԻՒՍԷԻՆՃԵԱՆԻ

ՀԱՐՍԱՆԵԱՑ ՄՈՄԵՐՈՒ փաստոր զարդարուններով ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ եղած սոյն վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին ամէն տեսակ մետաքս երիզ, էշմոն ծաղիկ, կրլանդ, քողք, ձեռնոց, մտտուկ, արծաթապատ ափսէ և մկրատներ։

Անգամ մը կ'արժէ այցելել սոյն վաճառատունը տեսնելու համար ապրանաց տեսակն ճոխութիւնն ու ազնուութիւնը, և չատ մը ՖԱՆԹԷԶԻ ձեւեր մոմի կապուածներու որ ամէնէն գեղեցարտաճն իսկ կրնայ գոհացնել։

Մասնաւոր յանձնարարութիւնք կը կատարուին խնամքով և ճշդապահութեամբ։

ՊԱՏԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ԱԿԵՐՄԱՑԷ, ԻՆՖԼԻՅԱԹ. ԹԷՄԵՆԱԹ ՖՐ. 750000000

1899տա մէջ իւր իրան էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ.	19,534,276
» » » եանէրն » » »	460,267,203
» » » » բրիմի »	1,433,965

Էօմիւր ինշիրէնի վէ չօճուգլար իչիւն միւթէսիլ չէրահթի իլէ սիկուրթա ատգա իտէր։

Եանէրն գորդը հէր նէվի պինա վէ էշեա իւզերինէ սիկուրթա ատգա իտէր։

Նոթէյամ գորդը մալ, էվրադը նազարիյէ վէ վաբօր սիկուրթալարը գապալ իտէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896տա 18½%, 1897ատ 18%, 1898ատ 18%, 1899տա 16% թէմեթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շէրիքէթին Պանքէրլէրը՝ (Տէբսատէթտէ Գրէտի Լիոնէ, Անկլօ Աւոթրիան Պանգ, Սօճիատա Ջանդ Նասիոնալ Պիւլկար։)

Թարալար իչիւն միւստահա մէ՛ միւթէկ պէր քէշիլէթի ատէնթլէր արանըլըյօր։

Գալաթա Մէրթէպանի սոգագ, Ճէտիտ խան

Թիւրքիա իչիւն ումումի ատէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՄՈՒԼԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԵԷՄԻԶՏԷՆ ՀԱՄԻՏԻՑԵԷ ՖԷՍԼԷՐԻ

Սայլի Շահանէտ Սթանպօլտա Ֆէրիքէօյիւնտ Թէէսիս իթտիկիմիզ «Համիտիյէ» ֆէս ֆապրիգասը մամուլաթը՝ Եվրոբա մալլարընտան գաթ գաթ իսթիւն վէ մէթին վէ զարիֆ օլտուղը կիպի, ֆիյաթճա տա էնվէնի պուլունտըզը ճիտէթլէ. տախիլի մամուլաթմըզդն բէվաճընը թէէմին իթմէք արզուսընտա պուլունան միւհիմէրէմ էճալիմիզի էշէր ճիտէթի մէմնուն իթմէքտէ տիր. էսասէն մագասատրզդ միլլի սէրբէստիմզը տախիլէն իտալ իթմէք էճենէպիլէր իհթիյաճատան վարէսթէ գալմագ նօգթալարընա միւհասրը օլուպ, պու էմէլին հուսուլի իսէ, Եվրոբա մալլարընա հէր վէճհէ բիւճանիկէթի պիթթէճիրպէ սապիթ օլան իչպու մամուլաթը տախիլիմիզէ էհալիի քիրամէն լայգ օլտուղը՝ տէրէճէտէ բաղպէթ պուլուրմալարընա միւթէվագգէֆ տրը. չայանը իթթիխար պիր ճիհէթ տախի ֆապրիգամզը վուգու պուլան սարբչտան 100 ատ 2 սինի էգզիմը ասարը Շէէրիյարիտէն օյան Հիճազ չըմնանգիրէնէ մաէլմինունիյէ թէրը իթմիշ օյտուղու կիպի, Տար իւ Ա-ճէղէյէ 450, վէ Պրուսա Համիտիյէ Սանայի մէգթէպինէ 150 ատէա մա բիւկիլ ֆէս ինտա իթմէք սուրէթիյլէ տէ իպրաղը համիյէթէ մուվաֆֆագ օլմուշ տրը։ Իչպու ֆէսլէր եաղմուրտան թէրտէն պօղուլմատըզը կիպի, գալըպ տախի իսթէմէզ. ըսլանան ֆէսլէրին սթէչէ կէօսթէրիմէյէրէք գուրուլըլմասը իհտիյաճ օլունը։

Զիրրատ մուհարբէր մահալլէրտէ բիւսկիրիպիզ օլտուղը հալտ, մագթու ֆիյաթլարա սաթըլմագտա տրը։

Իչի թիպկէթի զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհէրի 5 ղ.,

Իչի հաբրլը զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհէրի 8 ղ.,

Իչի իթի գաթլը զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհէրի 10 ղ.,

Իչի սթալալը զայէթ գուլլանըլը ֆէս՝ պէհէրի 13 ղ.։

Մանալը ֆիւրուխթը. — Սթանպոլտա Համիտիյէ ճատտէսինտէ Ֆիւշիւք Իսմայիլ Բաշա խանը ալթնտա Ն. 17, Տիւրբէքլէր արասընտա Ն. 71, Ազսէրայտա Եէնիլ Թուլումպա մէյտանընտա Ն. 101, Շեյլիսէ Օսման պէյ կազինոսը ֆիվարընտա ֆապրիգամզդ թանթանա, Պէյնիթաչտա Ճատտի Քէպիրտէ Տօգթ. Գրիսեան էֆէնի խանէսի թանթրնտա վէ Իւսկիւտարտա Չարշուի քէպիրտէ 44 նիսմէրօտա վէ Պալատ իսկէլէսինտէ 3 վէ 5 Ն՝ մաղազալարտա սաթըլմագտա տրը։

Ֆէսլէրիմիզ գէրբլուպ պօղուլտուղը թագտիրտէ չիպէլէրիմիզին հէր հանկըսընա միւրաճաաթ օլունուրսա, եէնի պիր ուսուլտ մէճճանէն գալըպլանմաճ ը՝ միւհիմէրէմ միւշթէրիլերիմիզէ իլան իտէրիզ։

ՍԻՆԿԷՐ

ՃԵՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ՝ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ Մ�էՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը զանազան արուեստահանդէսներուն մէջ 400է աւելի չքաղրամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զորս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց գետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻԵՆԱՆԻՆ, ԵՒԼՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գումպարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Ղալաթիա՝ Գարտաքէօյ Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մասնաճիւղ՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

Տ՞ ԿԱԼԻՆՕՍ

ԿԻԶԼԻ ԽԱՍԹԱԼԸԳԼԱՐ ԹԱՊԻՊԸ ԽՈՒՍՈՒՍԻՍԻ

Կալաթատա Սանտրգճըլար ճատտէսինտէ 97 նիսմէրօղու թէտավիխանէսինտէ խասթալարը գապալ վէ թէտավի իտէր։ Պէլ սօղուգլուղունուն էն չէտիտ վէ էն միւզմին հալինտէ վէ օնատան սօլաեը զուհուր իտէն պիր չօգ իտարար եօլու իւլեթէրինի միւշթէէիր պուլունան ասթքէօր ԿԱԼԻՆՕՍ՝ էն եէնի վէ ալա ուսուլ իլէ, հիչ ազրը հիսս իթթիրմէքսիզին, ազ միւտաէթ զարֆընտա թէտավի իտէր։ Թէրէտատիտ իտինլէրտէն՝ իւճրէթի խասթալըգլարընը չիֆտարնտան սոնրա ալընապիիր։

ՖՐԷՆԿԻ Ղաեէթ եէնի վէ էնթրօ-բատա թաթպիգ օլունան սոն ուսուլ իւզրէ, ֆրէնկի խասթալըղընը թամ մուվաֆֆագլեէրէլէ թէտավի իտէր։ Հէր կիւն սաաթ 4էն10ա գատար Կալաթատա Սանտրգճըլար ճատտէսինտէ, Գարագէօ օթէլի գարշըսընտա ամպաճը տինքանը իւզերինէ, 97 օմէրօղու թէտավիխանէսինտէ պուլունուր։

Գ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ՎԷ ՇԻՐԷՔԵԱԼ

ՊԷՕՑԻՒԻՐ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷԲՕՁԻԹՕՍԸ

Սթանպօլտա Սուլթան Համամընտա Թօքալեան խանընտա Ն՝ 24

Էլպիսէ մաղազալարը միւանընտա էն էսկի վէ էն զիեատէ էմնիյէթլի վէ չէօհրէթլի օլան Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընրն էսկի նամ վէ չէօհրէթի վէ իւնվան վէ մէքանը ասլա թէպտիլ օլունմամզդ օլտուղը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր գաթ տահա ինշիպաթ վէ ինթիսամը իտարէի խթիքամալ իլէ միւթիխիր տիր։

Թօքալեան խանընտաքի մաղազա միւտատէմէրէրնան պաղրլարընն օճիվարտա մուխթէլիֆ խիմլէր ի՝ միւճէտտէէն այմը օլտուգլարը եէ պիսէ մաղազալարընն՝ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը ի՝ ալա վէ գաթան իչթիրաք վէ միհնէ սիպէթ վէ իրթիխալարը օյմատրընան, միւհիթէրէմ միւշթէրիլերիմիզի իչիլա օլունմաեարագ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ իթմէլերի թավսիյէ վէ իլան օլունուր։

ՖԻԵԼԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

)(222)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԷՖԷՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԳԼԽՈ ՅՈՀՄԱՏԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԵ.

Օրիորդը պահ մը առանձին ձգելու համար ծնողքը խոհանոց իջաւ, տաք ջուրով լեցուն կոնք մը բերաւ ու իր իսկ փափուկ ձեռուքներով հօրը ոտքերը լուալէ, չորցնելէ ետք, ճերմակեղէններն ալ փոխեց և կրկին քովը նստած՝ սկսաւ գգուել, շոյել ու համբուրել հայրիկը, որուն վրայ գաղափար իսկ չունէր։

Կեանքին մէջ այսչափ երջանիկ չէր եղած Կատարեան, քսան տարուան տառապանքը բոլորովին մոռցած էր հիմա ու գեղանի զաւակին հրեշտակային դէմքը դիտելով չէր յագենար։ Դրան զանգակին ձայնը լսուեցաւ յանկարծ։

—Արսէնիկն ըլլալու է, գոչեց բօիրդը տեղէն ցատկելով. և հօրը այլայլութիւնը տեսնելով,

—Մի՛ յուզուիր, սիրելի հայրիկ, ըսաւ, ես կ'երթամ կը նախապատրաստեմ զայն։

Երիտասարդը բակին մէջ տիրող տակնուվրայութիւնն ու հոն հոս ցրուած ճամբորդի գոյքերը տեսնելով,

—Չէ՞ նէ հայրս եկաւ, հարցուց սպասուհիին։

Օրիորդը սանդուխները չորս ցատկելով վար իջաւ ու եղբօրը թեւը մտնելով,

—Այո, Արսէնիկ, հեծկլտաց, Աստուած մեր վրայ ալ գթաց. մեր ալ հայրիկը եկաւ։

Կատարեան սանդուխին գլուխը հասած էր արդէն և լսելով զաւակներուն այս սրտամտիկ խօսակցութիւնը, չկրցաւ ինքզինքը զսպել ու դառնապէս լալով բազուկներուն մէջ առաւ Արսէնը ու սկսաւ ողջագուրել, համբուրել ու գգուել։

Հայր ու տղայ գրկախառն մնացին մէկ քանի վայրկեան։

—Ա՛խ հայրի՛կ հառաչեց ուստնոյը, դուն որ կրնայիր մէկ համբոյրովդ մեզի երջանիկ ընել այսպէս, ինչո՞ւ մոռցար մեզ ու թող տուիր որ դժբախտ ըլլանք։

—Կը կարծե՞ս որ հայրիկը ձեզմէ բարեբաղդ եղած ըլլայ այն ժամանակներուն, ուր ընտանիքէն հեռու, զաւակներուն կարօտովը հալուսաղ կ'ըլլար պանդխտութեան մէջ։

—Հայրիկը մի՛ յուզեր, Արսէն, չեշտեց օրիորդը. յոգնած է նէ՞, հիմայ կրնայ ատանկ սրտմտոտ խօսքերու դիմանալ։

—Չէ՛, առարկեց Արսէն, հիմայ հայրիկը տեսնելէ, անոր համբոյրներն ընդունելէ ետք միայն հանգչայ որ, ի՛նչ քաղցր բան է հայրիկ մը ունենալը, անոր համար կ'ողբամ մեր քսան տարիէ ի վեր անհայր անցուցած օրերուն վրայ։

—Ակէ ետք ամէն օր քով քովի պիտի ըլլանք, զաւա՛կս, յարեց մայրը, ամէն մարդ իր ճակտին գրուածը պիտի քաշէ կամ առաջ կամ ետքը, փառք Աստուծոյ մենք քաշելիք նեղութիւնները քաշեցինք, ասկէ ետք նայելու ենք որ հայրերնուդ աղէկ օր ցուցնենք որ քիչ մը չորս կողմը նայի յոգնութիւն առնէ։

Կատարեանի երազ կուգար երկու զաւակներուն այսպէս մեծնալը. Արսէնը հազիւ ութ ելած էր երբ հեռացաւ ինք Կ. Պոլսէն, իսկ աղջիկը՝ Հայկանոյշ, ծնած անգամ չէր, թէեւ ամուսնոյն ծննդաբերութեան օրերը մօտեցած էին։ Երկու անները